

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA A ROZPOČTOVÝ PROCES

BUDGET SYSTEM AND BUDGET PROCESS

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Josef MENDL

Autor práce: Jitka BOHDALOVÁ

2011

Datum zadání bakalářské práce: 30. dubna 2009

Termín odevzdání bakalářské práce: 29. dubna 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci na téma: Rozpočtová soustava a rozpočtový proces vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice dne 29. dubna 2011

---

podpis autora

Poděkování

Touto cestou děkuji vedoucímu práce Ing. Josefu Mendlovi za odborné vedení, cenné rady a připomínky při vypracování mé bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce popisuje současnou rozpočtovou soustavu a rozpočtový proces v podmínkách České republiky. Zabývá se charakteristikou rozpočtové soustavy, rozpočtovou skladbou a procesem na centrální a místní úrovni. Dále řeší rozpočtové zásady a pravidla. Větší pozornost je v celé práci soustředěna na rozpočty územní samosprávy.

V práci je využito metody analýzy, která zpracovává v praktické části konkrétní údaje o financování veřejných statků na krajské úrovni. Analyzován je rozpočet Jihočeského kraje a rozpočty s ním související. Pro tento účel jsou porovnávány rozpočtové roky 2007, 2008 a 2009 z dostupných dat Krajského úřadu Jihočeského kraje. Zvláště jsou porovnávány třídy příjmů a výdajů rozpočtu pro dané roky. Dále je analyzován účel použití finančních prostředků a zhodnocení hospodaření Jihočeského kraje pro dané roky.

Téma bakalářské práce řeší problematiku veřejných rozpočtů, která se svým způsobem, ač se to na první pohled nezdá, dotýká každého z nás. Každý občan platí daně, správní a místní poplatky apod., které jsou příjmy územních rozpočtů. Je důležité si uvědomit jak je významné uplatňování principu fiskální decentralizace, kdy jsou pravomoci přenášeny z centrální úrovně na úrovně krajů a obcí, díky čemuž jsou i blíže občanovi. Toto platí i u místních rozpočtů, které díky decentralizaci může občan „laicky“ kontrolovat, ovlivňovat svými volenými zástupci, či navštěvovat zasedání zastupitelských sborů, a to jak na krajské, tak i municipální (obecní) úrovni.

Klíčová slova: fiskální decentralizace

veřejné finance

financování veřejných statků

veřejné rozpočty

rozpočtová skladba

rozpočtová soustava

rozpočtové zásady

rozpočtový proces

rozpočet územní samosprávy

Annotation

The bachelor thesis describes current budget system and budget process in conditions of the Czech Republic. The thesis deals with the characteristic of the budget system, its structure and process on the central and local level. It also deals with principles and rules. The attention is focused on budget of local government in whole thesis.

The thesis uses the analysis that compiles in the practical part concrete data of financing of public domains on the regional level. The budget of the South Bohemia region and other incidental budgets are analyzed. For this purpose are monitored budget years 2007, 2008 and 2009 from the data of the South Bohemian Regional Authority. The classes of revenues and expenses of budgets are compared for these years. The purpose of using of financial instruments and assessment of the management of South Bohemia region is also analyzed.

The topic of the bachelor thesis solves the issue of public budgets that is – not for the first look – touching each of us. Each citizen pays taxes, administrative charges or local taxes, etc., that are revenues of local budgets. It is important to understand how significant the principal of the fiscal decentralization is and when competences are delegated from the central level to the level of regions and municipalities – on this level, they are closer to the citizen. This stands even for local budgets that the citizen can control, influence by elected representatives or he can go to meetings of the representative board on the regional and even on the municipal (local) level because of the decentralization.

Key words: fiscal decentralization

funding of public goods

budgetary structure

budget system

budgetary principles

budget process

budget of local government

public finance

public budgets

OBSAH

ÚVOD	9
LITERÁRNÍ REŠERŠE	11
I. TEORETICKÁ ČÁST	13
1. ROZPOČTOVÝ PROCES	13
1. 1. ETAPY ROZPOČTOVÉHO PROCESU	13
1. 1. 1. Postupy při sestavování rozpočtu	13
1. 1. 2. Schvalování rozpočtu	14
1. 1. 3. Plnění a kontrola rozpočtu	14
1. 1. 4. Rozpočtový proces u státního rozpočtu	15
1. 1. 5. Rozpočtový proces u obcí a krajů	15
1. 2. ROZPOČTOVÉ ZÁSADY	16
2. ROZPOČTOVÁ SKLADBA	16
2. 1. DRUHY TRŽDĚNÍ PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ	16
2. 2. DAŇOVÉ PŘÍJMY, CHARAKTERISTIKA DANĚ A ROZPOČTOVÉ URČENÍ DANÍ	18
3. ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA	22
3. 1. CHARAKTERISTIKA ROZPOČTOVÉ SOUSTAVY	22
3. 1. 1. Soustava veřejných rozpočtů	22
3. 1. 1. 1. Funkce veřejného rozpočtu	23
3. 1. 1. 2. Příjmy veřejných rozpočtů	24
3. 1. 1. 3. Výdaje veřejných rozpočtů	25
3. 1. 1. 4. Charakteristika jednotlivých veřejných rozpočtů	28
3. 1. 1. 4. 1. Státní rozpočet ČR	28
3. 1. 1. 4. 1. 1. Příjmy a výdaje státního rozpočtu	28
3. 1. 1. 4. 2. Rozpočty neziskových organizací	30
3. 1. 1. 4. 2. 1. Organizační složka	31
3. 1. 1. 4. 2. 2. Příspěvkové organizace	31
3. 1. 1. 4. 3. Rozpočty regionálních rad regionů soudržnosti	32
3. 1. 1. 4. 4. Rozpočty dobrovolných svazků obcí	32
3. 1. 2. Mimorozpočtové fondy	32
3. 1. 2. 1. Odlišnost tvorby finančních prostředků ve veřejném rozpočtu a v účelovém mimorozpočtovém fondu	33

3. 1. 2. 2. Mimorozpočtové fondy zvláštního druhu	35
4. ROZPOČTY ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ	36
4. 1. HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY	
V ČESKÝCH ZEMÍCH	36
4. 2. ZÁKLADNÍ ČLÁNKY ÚS	36
4. 2. 1. Obec	37
4. 2. 1. 1. Orgány obce	37
4. 2. 2. Kraj	39
4. 2. 2. 1. Orgány kraje	40
4. 2. 2. 2. Srovnání samostatné a přenesené působnosti kraje	41
4. 3. ROZPOČTY ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY	42
4. 3. 1. Charakteristika rozpočtu obce a kraje	42
4. 3. 2. Příjmy rozpočtů ÚS	43
4. 3. 2. 1. Daňové příjmy	44
4. 3. 2. 2. Nedaňové příjmy	44
4. 3. 2. 3. Dotace	45
4. 3. 2. 4. Návrtné příjmy	46
4. 3. 3. Výdaje rozpočtů ÚS	46
II. PRAKTICKÁ ČÁST	49
5. ROZPOČET JIHOČESKÉHO KRAJE	49
5. 1. CHARAKTERISTIKA KRAJE	49
5. 2. JIHOČESKÝ KRAJ JAKO ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÝ CELEK	50
5. 3. ROZPOČET REGIONÁLNÍ RADY REGIONU SOUDRŽNOSTI	
JIHOZÁPAD	52
5. 4. MIMOROZPOČTOVÉ FONDY JIHOČESKÉHO KRAJE	54
5. 5. STŘEDNĚDOBÝ ROZPOČTOVÝ VÝHLED JIHOČESKÉHO	
KRAJE	56
5. 6. ROZPOČET JIHOČESKÉHO KRAJE	57
5. 6. 1. Porovnání příjmů a výdajů pro roky 2007, 2008 a 2009	59
5. 6. 1. 1. Příjmy	59
5. 6. 1. 2. Výdaje	62
5. 6. 1. 2. 1. Účel použití finančních prostředků	63
5. 6. 2. Zhodnocení celkových výdajů a příjmů Jihočeského kraje v letech	
2007–2009	64

6. ZÁVĚR	66
SUMMARY	69
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	72
Seznam použité knižní literatury	72
Seznam použitých právních předpisů	72
Internetové zdroje	73
8. SEZNAM SCHÉMAT, TABULEK A GRAFŮ	74
Seznam schémat	74
Seznam tabulek	75
Seznam grafů	77
9. PŘÍLOHY	78
10. ZKRATKY	82

Úvod

Cílem bakalářské práce je přehledně popsat rozpočtovou soustavu a rozpočtový proces na centrální i decentralizované úrovni. Pro lepší pochopení a doplnění teorie by měla posloužit praktická část, která je založena na analýze rozpočtu kraje a rozpočtů s ním souvisejících. Myslím si, že text práce by mohl posloužit jako materiál při studiu rozpočtové soustavy a rozpočtového procesu v rámci předmětů veřejné správy, které by tuto problematiku obsahovaly. Dalším přínosem by měla být po přečtení lepší orientace a pochopení systému daného tématu, obzvláště díky uvedeným konkrétním případům v rámci praktické části. Součástí práce není žádný vlastní ani jiný výzkum. Jedná se o analýzu povinně zveřejňovaných dat jednotlivých institucí na příslušných internetových portálech.

Bakalářská práce, jak již bylo řečeno, se zabývá tématem rozpočtové soustavy a rozpočtového procesu. Celá práce je rozdělena na 2 části, a to část teoretickou a praktickou. Teoretická část je rozdělena na 4 jednotlivé kapitoly. První kapitola se zabývá rozpočtovým procesem, u kterého popisují jeho etapy, proces na centralizované a decentralizované úrovni a rozpočtové zásady, ze kterých by měl rozpočtový proces vycházet. Druhou a třetí kapitolou teoretické části je rozpočtová skladba a rozpočtová soustava. U rozpočtové skladby řeším jakých se využívá druhů třídění této klasifikace a podrobněji rozebírám nejobjemnější část příjmů, kterými jsou příjmy daňové. Třetí kapitola charakterizuje, co je to rozpočtová soustava - její podsložky, kterými jsou veřejné rozpočty a mimorozpočtové fondy. Každá z těchto položek je dále podrobněji rozebrána. Konkrétně dělím veřejné rozpočty na státní rozpočet, rozpočty neziskových organizací, rozpočty regionálních rad regionů soudržnosti a dobrovolných svazků obcí. Poslední částí teoretického bloku je kapitola pojednávající obecně o rozpočtech územních samosprávných celků – obcí a především krajů, které jsou součástí rozpočtové soustavy.

Druhou část mé práce tvoří část praktická. Na konkrétním vybraném kraji analyzuji jeho rozpočet, a to jakým způsobem financuje veřejné statky. Vybraným krajem je kraj Jihočeský. Na začátku praktické části uvádím stručnou fyzicko-geografickou, demografickou a ekonomickou charakteristiku kraje, která je doplněna o aktuální informace týkající se orgánů kraje. V souvislosti s Jihočeským krajem zmiňuji rozpočet regionální rady regionu soudržnosti Jihozápad, který zprostředkovává a financuje různé projekty na území kraje a z rozpočtu kraje jsou do rozpočtu regionální

radly poskytovány dotace. Dále konkrétně uvádím mimorozpočtové fondy Jihočeského kraje a porovnávám příjmy a výdaje těchto fondů za roky 2007, 2008 a 2009. Předposlední rozebíranou položkou praktické části je střednědobý rozpočtový výhled Jihočeského kraje, který pomáhá plánovat na delší časový úsek příjmy a výdaje rozpočtu. Samotný rozpočet Jihočeského kraje je v praktické části analyzován srovnáním skutečného a schváleného rozpočtu za roky 2007–2009. Dále je porovnán vývoj zastoupení finančních prostředků v jednotlivých třídách příjmů a výdajů pro dané roky. Analyzuji příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace. U výdajové složky rozpočtu hodnotím zastoupení běžných a kapitálových výdajů. Samostatnou kapitolou je kapitola zkoumající účel použití finančních prostředků, kde analyzuji, do jakých oblastí plynulo nejvíce finančních prostředků v roce 2009. Na závěr uvádím stručné hodnocení hospodaření kraje v daných letech.

Literární rešerše

V této kapitole je téma bakalářské práce zasazeno do literatury, která se zabývá rozpočty, veřejnými financemi, hospodařením a obecně veřejnou správou. První blok bakalářské práce je blok teoretický, který je rozdělen do 4 kapitol. Výchozí literaturou pro studium kapitol 1–3 (rozpočtového procesu, rozpočtové skladby, rozpočtové soustavy) byly především následující prameny:

- 1. HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance*
- 2. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*
- 3. PEKOVÁ, J. *Veřejné finance, úvod do problematiky.*

Uvedené prameny řeší problematiku z podobného úhlu pohledu, uvádějí problematiku rozpočtů v obecnější rovině veřejných financí a podávají charakteristiky veřejného sektoru, veřejné správy a jejího financování. Důležitou součástí všech pramenů pro výchozí práci byly kapitoly rozpočtové soustavy a rozpočtového procesu. V některých případech se však literatura rozcházela u formulací, které rozdělovaly jednotlivé předměty na další části a z různých hledisek (např. dělení rozpočtové soustavy – Hamerníková ji rozděluje na rozpočty centrální vlády a místní rozpočty a Peková rozpočtovou soustavu rozděluje na veřejné rozpočty, mimorozpočtové fondy a rozpočty veřejnoprávních neziskových organizací). Každý autor pojal takovato rozdělení po svém a náročnějším úkolem pro mě bylo tyto informace sjednotit a použít je tak, aby byly pro čtenáře srozumitelné.

Poslední kapitola teoretické části se zabývá rozpočty územních samosprávních celků. Krom výše uvedených pramenů předchozích kapitol byl použit i následující:

- PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy.*

Tento pramen není již moc aktuální (vydán v roce 2004), ale posloužil mi pro obecné pochopení postavení územní samosprávy v ČR.

Jak je patrné, významnou autorkou, či spoluautorkou literatury zabývající se veřejnými financemi je Doc. Ing. Jitka Peková, CSc., která je dlouholetou vysokoškolskou pedagožkou. Problematikou veřejných financí se zabývá více než 30 let.

Po roce 1989 zakládala kurzy o financování územní samosprávy a od roku 2000 působí na katedře regionálních studií VŠE v Praze. [2, s. 10] Patří k autorům, kteří jsou odborníky na rozpočtovou soustavu a rozpočtový proces.

Informace pro praktickou část práce jsem čerpala z oficiálních internetových stránek Jihočeského kraje. Pro vytvoření obecné charakteristiky kraje jsem použila data ze Statistické ročenky Jihočeského kraje, data Českého statistického úřadu a informace získané z předmětu Sociální geografie ČR přednášené panem doktorem Michalem Vančurou a panem doktorem Stanislavem Kraftem na katedře geografie pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Pro vlastní analytickou práci byly základním zdrojem rozpočty a závěrečné účty Jihočeského kraje v letech 2007–2009, dostupné on-line na oficiálních stránkách Jihočeského kraje. Samozřejmě jsem kontaktovala i ekonomický odbor Krajského úřadu Jihočeského kraje, zda by mi mohl poskytnout podrobnější informace pro rozpočet a bylo mi sděleno, že všechny dostupné informace jsou uveřejněny na internetu v sekci hospodaření kraje, z čehož jsem ve své práci vycházela.

Další informace pro práci jsem čerpala ze zákonů, které se danou problematikou zabývají. Tyto zákony jsou zdarma přístupné na internetových stránkách Ministerstva financí. Zákony jsou zveřejněné v plné verzi i s odkazy na novelizace, úpravy a změny jednotlivých předpisů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. ROZPOČTOVÝ PROCES

Rozpočtový proces se odehrává rozhodnutím příslušných orgánů ve věci veřejných příjmů a výdajů a výsledkem je rozpočet. Rozpočet je tedy finanční plán na určité časové období obsahující příjmy a výdaje, ale než se opravdu stane rozpočtem, musí absolvovat cestu, kterou nazýváme etapami rozpočtového procesu.

1. 1. Etapy rozpočtového procesu

Rozpočtový proces probíhá ve 4 základních fázích:

- příprava a projednávání návrhu příslušného veřejného rozpočtu
- projednávání a schvalování návrhu
- realizace rozpočtu
- následná kontrola plnění rozpočtu. [1, s. 176]

Proces přípravy rozpočtu začíná již půl roku (někdy i delší dobu) předtím, než začne nové rozpočtové období. Za sestavování odpovídá příslušný finanční orgán – Ministerstvo financí ČR, finanční odbor obecního a krajského úřadu apod. [3, s. 248]

1. 1. 1. Postupy při sestavování rozpočtu

Rozpočtové plánování je důležitou etapou rozpočtového procesu [3, s. 248], a to na všech úrovních veřejných rozpočtů, ale i u mimorozpočtových fondů - především zdravotních a sociálních fondů.

Existují 3 základní postupy sestavování rozpočtu a diferencují se na základě toho, který orgán rozpočet sestavuje, a kterému orgánu jej předkládá.

První přístup je shora dolů. Jak již název napovídá, jedná se o postup, kdy nadřízený orgán zadá rozpočtové požadavky a orgán podřízený dle daných pravidel vypracuje svůj návrh rozpočtu. Druhým je přístup zdola nahoru. V tomto případě podřízené orgány sestaví návrh rozpočtu dle svého uvážení, a poté ho předkládají orgánu vyššího stupně. Posledním a nejvyužívanějším postupem je obojí přístup, kdy podřízený orgán navrhuje představu rozpočtu a nároků na finanční prostředky. Orgán nadřízený ho usměrňuje, vrací zpět k přehodnocení, či neschvaluje představu o

navrhovaných finančních prostředcích (dotacích). Tento postup se opakuje do té doby, než dojde k vzájemné shodě. [3, s. 216–217]

Dalším prakticky uplatňovaným přístupem sestavování rozpočtu je tzv. historický přístup, kdy se vychází z předešlých rozpočtů minulých let. Tyto rozpočty se poupraví a aktualizují – zohlední se vliv předpokládané inflace, vliv případných změn v potřebách a další faktory.

1. 1. 2. Schvalování rozpočtu

Návrh rozpočtu je projednáván určenými orgány na příslušné úrovni. Při schvalování návrhu rozpočtu se sleduje struktura příjmů a výdajů, plánované saldo a s tím spojená kontrola úhrady případného deficitu. Důležitou roli ve schvalování rozpočtu hraje přiložená důvodová zpráva, kterou vypracovává finanční management.

Pokud nastane situace, že se nepodaří schválit návrh rozpočtu do začátku nového rozpočtového období, pak zpravidla nastupuje tzv. hospodaření dle rozpočtového provizoria. Tímto pojmem je myšleno hospodaření, podle dosud neschváleného rozpočtu, případně je použit schválený rozpočet z minulého rozpočtového období. Musí však být použit stejný časový úsek. [3, s. 248]

1. 1. 3. Plnění a kontrola rozpočtu

Za plnění rozpočtu odpovídají ty výkonné orgány, které sestavovaly návrh rozpočtu a jsou povinné průběžně jeho plnění kontrolovat. Když rozpočtové období končí, sestavují výkonné orgány tzv. závěrečný účet, kde je zhodnocen skutečný přehled plnění rozpočtu. *Pokud dojde k formálnímu neschválení závěrečného účtu za minulé období, [...] nemá to vliv na uplynulé hospodaření, nicméně mělo by toto neschválení vyústit v opatření na zlepšení hospodaření v budoucnu.* [3, s. 250]

V průběhu rozpočtového období může nastat situace, kdy během plnění rozpočtu dojde k tzv. saldu. Saldo může mít přebytkový a schodkový charakter. Charakter salda závisí na toku příjmů a výdajů rozpočtu. Pokud nastane schodek rozpočtu, řeší se krátkodobým bankovním úvěrem, či tzv. rozpočtovými opatřeními, kdy jsou přesunuty jednotlivé příjmy a výdaje v rámci rozpočtu. Dalším možným řešením je použití finančních prostředků z mimorozpočtových fondů.

1. 1. 4. Rozpočtový proces u státního rozpočtu

Návrh SR ČR je sestavován Ministerstvem financí, které do návrhu zapracovává připravené podklady ostatních ministerstev a požadavky obcí a krajů na transfery ze SR. Dále je návrh¹ předán k projednání vládě, která jej pak předá ke schválení poslancům v Poslanecké sněmovně. Po schválení návrhu rozpočtu nastupuje fáze kontroly a hodnocení plnění SR. Za plnění SR odpovídá Ministerstvo financí, které musí podávat průběžné zprávy o rozpočtu vládě. *Vláda předkládá Poslanecké sněmovně po skončení pololetí zprávu, v níž hodnotí vývoj ekonomiky a plnění SR.[...] Zprávu, poté co ji vezme na vědomí rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny, uveřejní ministerstvo v elektronické podobě[...], aby byla přístupná veřejnosti. [7, § 20]* Dále se kontrolou SR zabývá Nejvyšší kontrolní úřad, který kontroluje především nakládání s dotacemi u jejich příjemců. Finální kontrolou je závěrečný státní účet, který sestavuje Ministerstvo financí a je projednáván v Poslanecké sněmovně. [3, s. 250]

1. 1. 5. Rozpočtový proces u obcí a krajů

Návrh rozpočtu obce/kraje sestavuje finanční odbor, který zodpovídá i za plnění rozpočtu. Dále je rozpočet projednán radou a schválen zastupitelstvem obce/kraje. Návrh rozpočtu i jeho plnění je veřejnosti přístupnou informací, tudíž musí být zveřejněna na úředních deskách obce/kraje. Podobně jako je tomu u SR, je i rozpočet obce/kraje kontrolován. Kraje předkládají své rozpočty k hodnocení Ministerstvu financí a obce předkládají své rozpočty prostřednictvím krajů. Rozpočty podléhají koncem roku auditu a zároveň musí být uveřejněn závěrečný účet, který musí být opět přístupný veřejnosti.

Podobně jako u obcí a krajů funguje rozpočtový proces u dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti.

---

¹ Současně s návrhem rozpočtu se od roku 2005 vypracovává tzv. střednědobý rozpočtový výhled obsahující očekávané příjmy a výdaje SR a státních fondů na dané období. Krom tohoto výhledu se ještě uplatňuje tzv. střednědobý výdajový rámec, který stanovuje maximální povolenou výši výdajů rozpočtu na dané období. *Oba dokumenty obsahují očekávané údaje na období 2 let bezprostředně po roce, na který je předkládán SR. [1, s. 180]*

1. 2. Rozpočtové zásady

Celý rozpočtový proces by měl vycházet z rozpočtových zásad, které se uplatňují i u ostatních veřejných rozpočtů. Tyto zásady jsou následující:

- každoročně sestavovat a schvalovat rozpočet
- zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu
- zásada úplnosti a jednotnosti rozpočtu
- zásada dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu
- zásada publicity - důležité je informovat veřejnost o rozpočtovém hospodaření
- zásada účelovosti
- zásada efektivnosti a hospodárnosti. [3, s. 252]

2. ROZPOČTOVÁ SKLADBA

Jinými slovy označována jako rozpočtová klasifikace, jejímž úkolem je systematicky a přehledně třídit příjmy a výdaje veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů státu, obcí i krajů. Vztahuje se i na organizace, u kterých je obec či kraj zřizovatelem, ale nevztahuje se na příspěvkové organizace a operace související s podnikatelskou činností subjektů územní samosprávy. [3, s. 241]

Příjmy a výdaje se v rozpočtové skladbě nazývají peněžní operace a jejím úkolem je sledovat pohyb těchto peněžních operací mezi pokladnou a bankovním účtem. Jedná se o proces odepisování a připisování peněžních prostředků na bankovní účet.

Peněžní operace se vztahují k pokladnímu plnění rozpočtu [3, s. 241], které je shodné s kalendářním rokem. V praxi to znamená, že se musí na konci roku převést finanční prostředky mezi účty, např. mzdy zaměstnanců za prosinec, tak aby byly počítány do plnění rozpočtu téhož roku, za který mzda je. Tzn., převedou se z rozpočtového účtu na účet cizích prostředků.

2. 1. Druhy třídění příjmů a výdajů

V ČR se u rozpočtové skladby využívá těchto druhů třídění: odpovědnostní, odvětvové, konsolidační a druhové.

Odpovědností třídění není povinné pro obce a kraje, týká se především státního rozpočtu a vyjadřuje *odpovědnost ministerstev a ústředních orgánů za hospodaření s rozpočtovými prostředky*. [2, s. 141]

Odvětvové třídění řeší, na jaký účel jsou prostředky vydávány. Týká se jen výdajů rozpočtů a u rozpočtů ÚSC třídí vybrané nedaňové a kapitálové příjmy. Člení se dle kódů na skupiny² → oddíly → pododdíly → paragrafy. Příkladem je, jak uvádí Peková: *3 Služby pro obyvatelstvo → 31 Vzdělání → 311 Zařízení předškolní výchovy a základního vzdělávání → 3111 Předškolní zařízení*. [2, s. 144]

Konsolidační třídění využívají obce i kraje a podstatou je vyloučení duplicity finančních prostředků.

Posledním významným druhem třídění je tzv. druhové třídění. Třídí operace na 3 základní, a to příjmy, výdaje a financování. Každá z těchto operací zaujímá určité třídy, které jsou členěny následujícím způsobem: třída → podseskupení položek → seskupení položek → jednotlivé položky. Příkladem je jak uvádí Peková: *1 Daňové příjmy → 11 Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů → 111 Daně z příjmu fyzických osob → 1111 Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti*. [2, s. 142]

Příjmy představují třídy 1–4: třída 1 - Daňové příjmy

třída 2 - Nedaňové příjmy

třída 3 - Kapitálové příjmy

třída 4 - Přijaté dotace.

Do výdajů se nepočítají splátky dluhopisů, nákup akcií, či úroky a zařazujeme sem tyto 2 třídy: třída 5 - Běžné výdaje

třída 6 - Kapitálové výdaje.

Zvláštní postavení má třída 8 - Financování, která zaujímá jak krátkodobé, tak dlouhodobé financování a také financování jak z tuzemska, tak ze zahraničí. Zjednodušeně řečeno, jedná se o operace, které slouží k zabezpečení financování schodku hospodaření, či se využívají k investování, pokud nastává přebytek hospodaření. [2, s. 140–145]

---

² Těchto skupin je celkem 6: 1. Zemědělství a lesní hospodářství, 2. Průmysl a ostatní odvětví hospodářství, 3. Služby pro obyvatelstvo, 4. Sociální věci a politika nezaměstnanosti, 5. Bezpečnost státu a právní ochrana, 6. Všeobecná veřejná správa a služby. [2, s. 144]

2. 2. Daňové příjmy, charakteristika daně a rozpočtové určení daní

Ve většině vyspělých zemí tvoří daňové příjmy největší část příjmů veřejných rozpočtů. Je důležité si uvědomit, že daň je povinná, zákonem stanovená a nenávratná platba veřejnému rozpočtu. Daňovou pravomoc³ má v ČR především stát. Omezenou daňovou pravomocí vládnou ÚSC, které mohou udělovat místní daně (např. obce mohou vytvářet tzv. místní poplatky).

Daňový systém zahrnuje všechny druhy a struktury daní, vyskytující se na vybraném státním území, proto se daně třídí dle jednotlivých kritérií. Například je třídíme podle toho, na jaký objekt jsou uvaleny, a to na daně důchodové, majetkové, spotřební a ekologické. Dalším významným tříděním je třídění na daně přímé, nepřímé a ostatní. U těchto daní působí kritérium, zda pro jejich výběr je nutný prostředník, či ne. Krom těchto dělení existují i další, ale pro jednodušší pochopení dále podrobněji rozebírám jen poslední zmiňované dělení.

Přímé daně jsou daně adresné, známe či předmět, je dani podroben. [1, s. 113]
Patří mezi ně daně z příjmů (tzv. důchodové daně) a majetkové daně. U daní z příjmů se jedná o odváděnou daň z příjmů FO a PrO. Majetkové daně tvoří kolem 1 % z celkového daňového příjmu, tudíž nejsou až tak významné. Mezi základní představitelku této daně patří daň z nemovitosti či převáděcí daně.

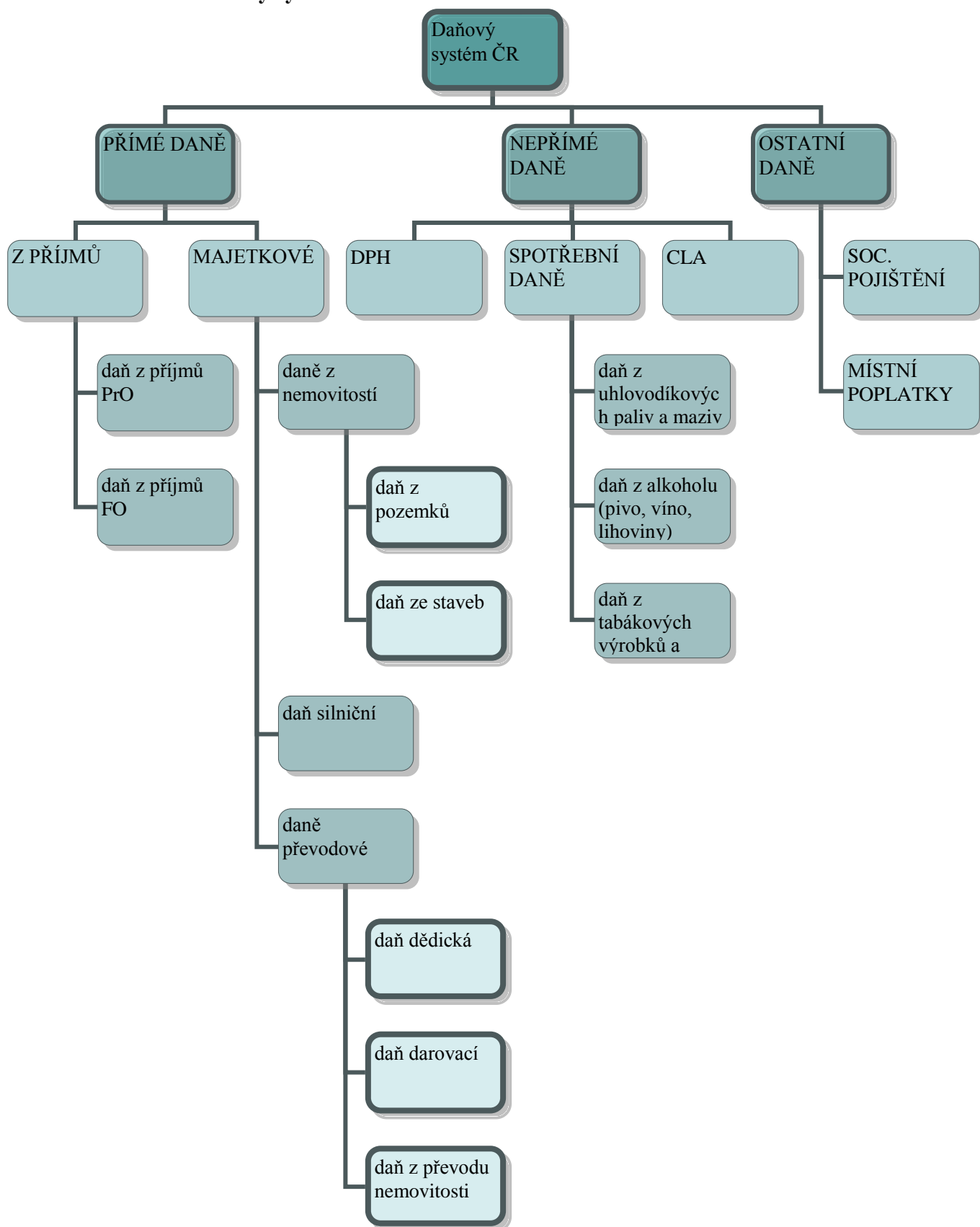
Nepřímé daně jsou ty, které se [...] *stávají součástí ceny zboží, služeb a jejich výběr úzce souvisí s přechodem zboží přes hranice státu.* [1, s. 118] Řadíme mezi ně DPH, spotřební daně a clo.

Poslední zmiňovanou skupinou jsou ostatní daně. Do této skupiny patří především pojistné sociálního pojištění, které tvoří 40 % všech daňových příjmů. Pojištěnci jsou všichni obyvatelé s trvalým pobytem na území státu a mohou to být zaměstnanci, OSVČ a státní pojištěnci (důchodci, studenti, děti). Do skupiny ostatních daňových příjmů se řadí i místní daně (nazývané místní poplatky), které jsou v režii nižších územně samosprávných celků (obcí a měst). Jako příklad bych uvedla poplatek ze psů, či poplatek za svoz komunálního odpadu. Jednotlivé rozdělení daní je podrobně uvedeno ve schématu č. 1 : Daňový systém ČR. S tématem daní, jako příjmů veřejných

---

³ Daňová pravomoc znamená právo uvalovat na subjekty daně. [2, s. 302]

Schéma č. 1: Daňový systém ČR

[Zdroj: 1, s. 112, 114, 118]

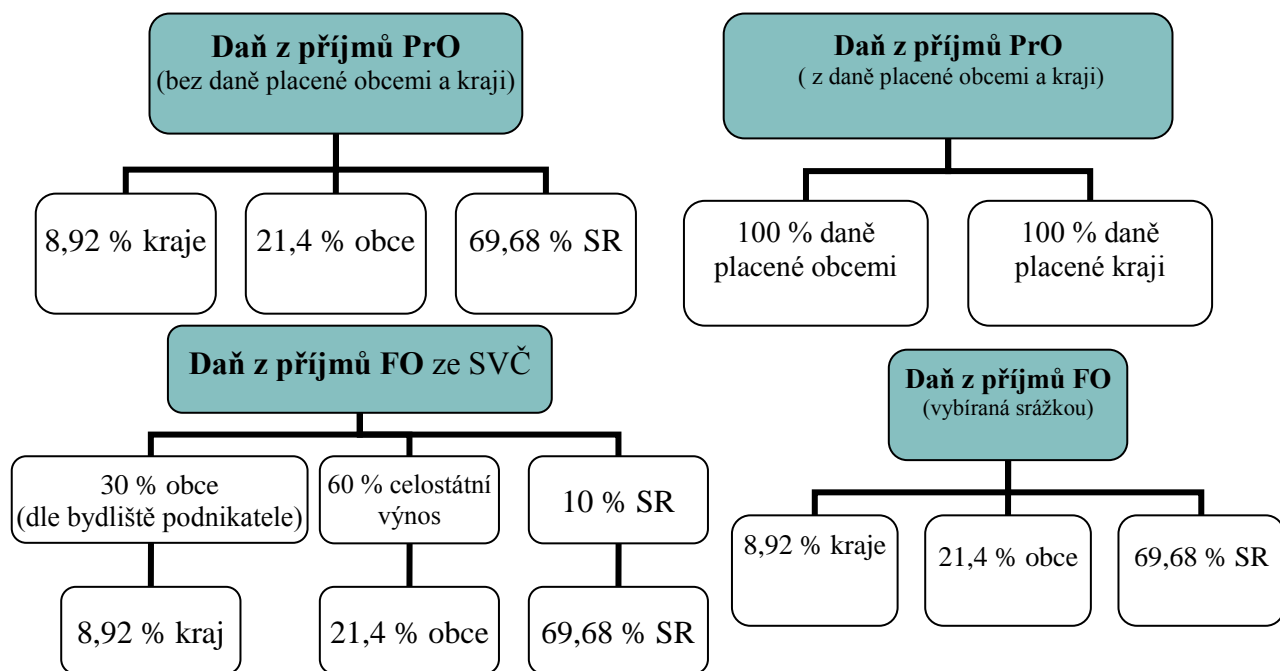
rozpočtů, úzce souvisí i rozpočtové určení daní.⁴

Úkolem rozpočtového určení daní je procentuelní vymezení jednotlivých přínosů daní do jednotlivých rozpočtů. Pro potřebu rozpočtového určení daní rozdělujeme daně na sdílené a svěřené. Za svěřenou daň považujeme tu, jejíž celý výnos plyne do 1 rozpočtu (příkladem je daň z nemovitosti, jejímž správcem je finanční úřad, ale celý výnos připadá do obecního rozpočtu). Sdílená daň se pak různým způsobem rozděluje mezi více rozpočtů. Zpravidla se rozděluje mezi obecní, krajský a státní rozpočet. Rozdělování sdílených daní podléhá mnohým kritériím, která jsou neustále aktualizována. Před rokem 2008 se u sdílených daní obcí zohledňoval především počet obyvatel, po tomto roce bylo kritérium rozšířeno o zohlednění velikosti katastru obce. [8, § 4]

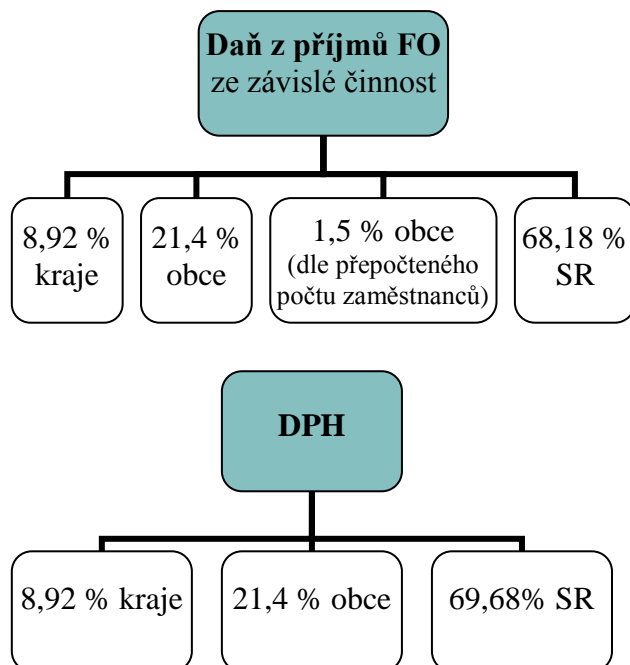
Konkrétní rozdělení výnosů jednotlivých daní ukazuje schéma č. 2: Rozpočtové určení daní v ČR, které je platné od roku 2008 a schéma č. 3: rozpočtové určení daní v ČR - druhá část.

Kapitola 2. 2. rozebírá jednu ze složek příjmů veřejných rozpočtů a ostatní složky příjmů i výdajů jsou dále uvedeny v kapitolách o konkrétních veřejných rozpočtech.

Schéma č. 2: Rozpočtové určení daní v ČR

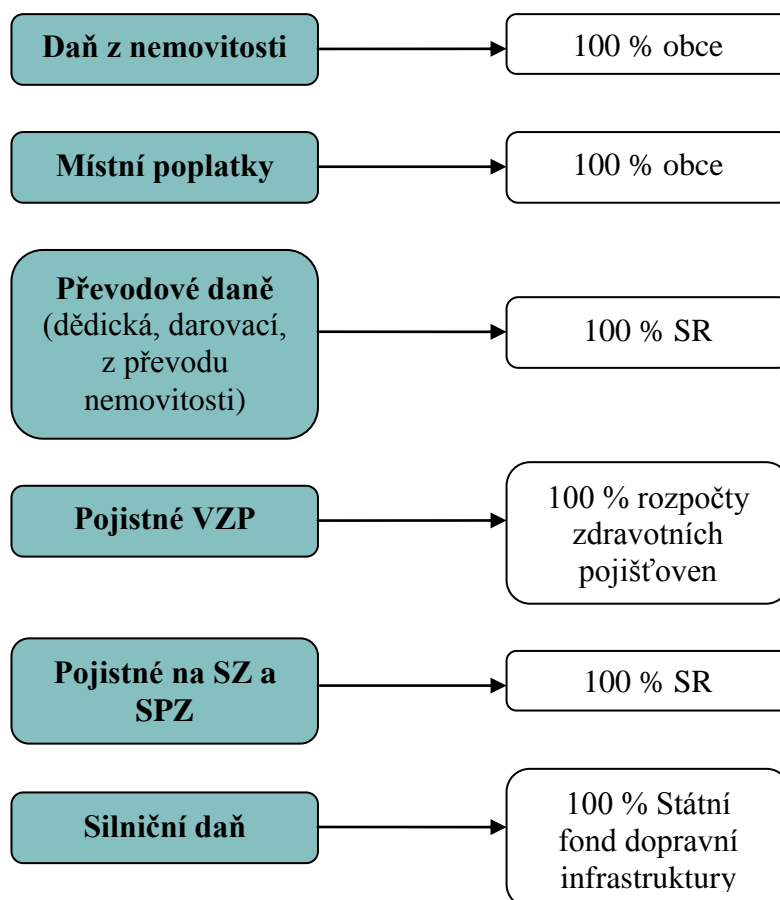

⁴ Upravuje jej Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosu některých daní ÚSC a některých státních fondů.

[Zdroj: 9]

Schéma č. 3: Rozpočtové určení daní v ČR - druhá část

[Zdroj: 1, s. 121]

3. ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA

Rozpočtová soustava tvoří součást finančního makrosystému v každém státě. Její rozsah závisí na tom, jaké je územní a politické uspořádání státu, ale i na tradicích dané země. Jak píše Hamerníková: *Rozpočtovou soustavou rozumíme soustavu veřejných rozpočtů a institucí, které zabezpečují tvorbu, rozdělování, užití a kontrolu toků jednotlivých okruhů finančních prostředků v rámci této soustavy.* [1, s. 165]

3. 1. Charakteristika rozpočtové soustavy

Rozpočtová soustava České republiky se dělí na soustavu veřejných rozpočtů a na soustavu mimorozpočtových fondů. Obě tyto podsoustavy fungují na centralizované a decentralizované úrovni. [2, s. 136]

Pod veřejným rozpočtem v podmínkách ČR si na centralizované úrovni představme rozpočet státní. Nad tímto rozpočtem existuje pouze rozpočet nadnárodního seskupení – v případě ČR jde o rozpočet EU. Dále sem řadíme rozpočty neziskových organizací, které mohou být jak na centralizované, tak i decentralizované úrovni. Na decentralizované úrovni patří do veřejných rozpočtů rozpočty územních samospráv (obcí, krajů a dobrovolných svazků obcí) a regionálních rad soudržnosti.

Co se týče mimorozpočtových fondů, rozdělila bych je pro tento přehled na fondy státní, fondy na úrovni krajů a fondy měst a obcí. Jak již jsem zmínila na začátku, i zde můžeme pozorovat centralizovanou a decentralizovanou úroveň, podobně jak tomu je u veřejnoprávních rozpočtů.

Tento přehled jsem uvedla z důvodu lepší orientace v následujících podkapitolách, které se již konkrétně a podrobněji zabývají rozdělením rozpočtové soustavy.

3. 1. 1. Soustava veřejných rozpočtů

Zpravidla je tato soustava ve státě tvořena:

- nadnárodním rozpočtem (např. rozpočet EU)
- státním / federálním rozpočtem
- rozpočty územních samospráv

- rozpočty veřejných podniků a veřejnoprávních neziskových organizací ve veřejném sektoru [2, s. 98]
- rozpočty regionálních rad regionů soudržnosti
- rozpočty dobrovolných svazků obcí.

Mezi těmito jednotlivými druhy rozpočtů se uskutečňují finanční vztahy, ale do určité míry jsou samostatné a každý článek územní samosprávy zodpovídá za hospodaření s rozpočtem.

Všechny země mají nastavená různá rozpočtová pravidla, a tudíž si samy určují, jaká část vybraných daní půjde do jakého veřejného rozpočtu. Můžeme tedy říci, že každý rozpočet má svou příjmovou základnu, avšak rozpočty nižších vládních úrovní a rozpočty územních samospráv nemohou být zcela soběstačné, a proto dochází k přerozdělování prostředků mezi hlavním státním rozpočtem a rozpočty nižších instancí. [3, s. 198]

3. 1. 1. 1. Funkce veřejného rozpočtu

Tradiční, nejstarší funkcí je alokační funkce. Je projevem postavení státu, který zabezpečuje a financuje pro občany různé veřejné statky. [3, s. 220] Tato funkce byla přenesena na rozpočty územních samospráv.

Další funkcí je redistribuce části hrubého domácího produktu přes veřejné rozpočty (především státní rozpočet). Jejím úkolem je zmírnit sociální a důchodové nerovnosti ve společnosti. Redistribuce je zajišťována zdaněním některého zboží (především luxusního zboží, tedy toho, které spotřebovávají skupiny lidí s vyššími příjmy). Tento nástroj redistribuce se v posledních letech ve vyspělých zemích již nevyužívá - neboť je využívána DPH. [3, s. 220] Dalším nástrojem jsou dotace pro jednotlivce a rodiny, jako jsou např. přídavky na děti či dotace z rozpočtu vyšší úrovně do rozpočtu nižší úrovně.

Třetí funkcí veřejného rozpočtu je funkce stabilizační. Stát aktivně zasahuje do fungování hospodářství. Státní výdaje stimulují nedostatečnou poptávku a jejich cílem je působit na růst zaměstnanosti, zrychlení růstu hospodářství a postupně stabilizovat ekonomiku. Tato funkce je především záležitostí státního rozpočtu. Úkolem územní

samosprávy je snaha stabilizovat lokální ekonomiku a zaměstnanost na příslušném území.

3. 1. 1. 2. Příjmy veřejných rozpočtů

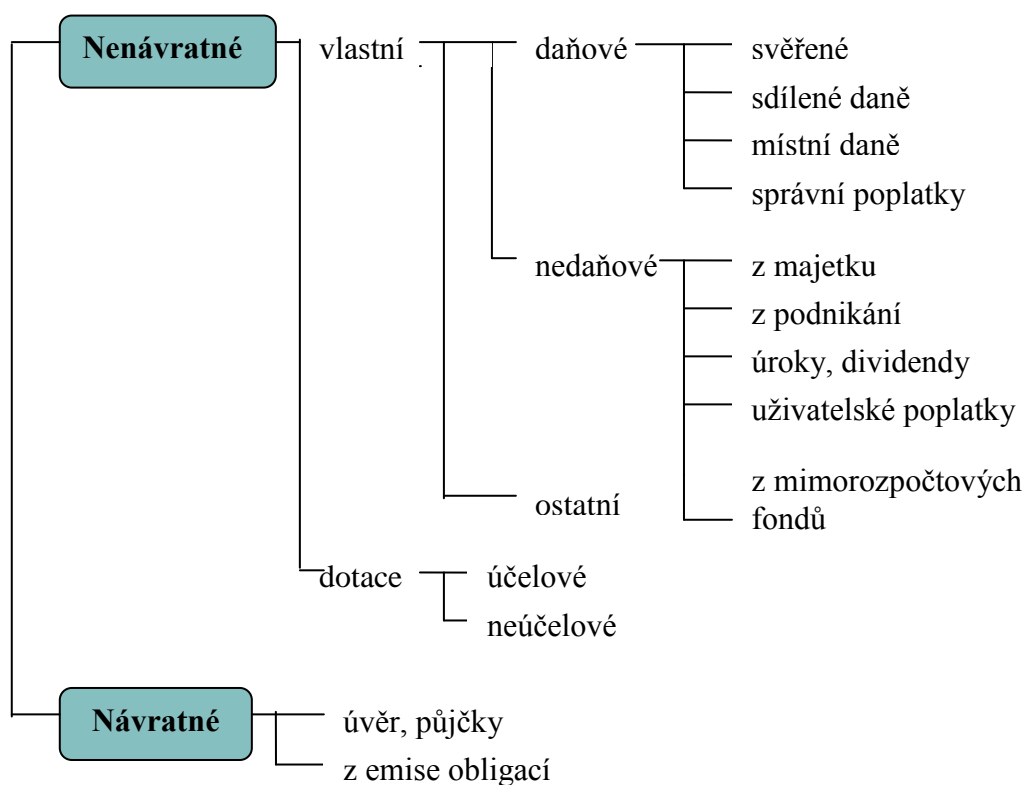
Dělíme je na tzv. nenávratné veřejné příjmy a návratné příjmy. Pod nenávratnými příjmy si představme ty, které do rozpočtu plynou od občanů, firem a jiných subjektů. Konkrétně se jedná o daně, dávky, či příjmy z pronájmu apod. Mezi návratné příjmy řadíme ty, které jsou čerpané jen na určitou dobu. Po uplynutí doby se vrací subjektu, od kterého byly půjčené. Příkladem tohoto příjmu jsou např. emise cenných papírů v případě státního rozpočtu (dlouhodobé státní dluhopisy či krátkodobé státní poukázky). U územní samosprávy může být takovýto příjem rozpočtu krátkodobý bankovní úvěr na krytí deficitu rozpočtu. Střednědobý a dlouhodobý bankovní úvěr je využíván na financování investic a je také příjmem veřejného rozpočtu.

Důležité je rozlišení příjmů z časového hlediska, především u rozpočtů obcí - dělí se na běžné příjmy a kapitálové příjmy. Běžné příjmy se každoročně opakují, kdežto kapitálové mají jednorázový charakter a neopakují se.

Posledním dělením, které bych ráda zmínila, je rozdělení příjmů na plánovatelné a neplánovatelné. Plánovatelné příjmy by měly být zastoupeny podstatně vyšším procentem, neboť jsou rozhodujícím zdrojem financování veřejných potřeb. Naopak neplánovatelné, jak již název napovídá, jsou ty, s kterými se nedá dlouhodobě počítat a pouze doplňují plánovatelné příjmy. Na konkrétní rozdělení tříd příjmů odkazuje krom schématu č. 4 i kapitola 2.1. Druhy třídění příjmů a výdajů.

Schéma č. 4: Příjmy veřejného rozpočtu

[Zdroj: 3, s. 224]

3. 1. 1. 3. Výdaje veřejných rozpočtů

Stejně jako příjmy rozpočtu jsou výdaje různě rozdělené. Nejvýznamnější je zastoupení nenávratných výdajů rozpočtu – i když se v menší míře využívají i návratné výdaje (např. půjčky v rámci rozpočtové soustavy).

Důležité je rozdělení na vládní výdaje a transfery. Vládní výdaje jsou vynakládány především na nákup zboží a služeb do veřejného sektoru. Význam transferů na celkových výdajích významně vzrůstá, a to především díky tzv. sociálním transferům. Tyto transfery mají většinou podobu peněžních transferů, které jsou vynakládány různým subjektům, jejichž prostřednictvím jsou zmírňovány nerovnosti v důchodech a majetku.

Z hlediska způsobu a důsledku využití dělíme výdaje na alokační, redistribuční a stabilizační. Obecně jsou tyto termíny popsány již v kapitole 1. 1. 1. 1. Funkce veřejného rozpočtu. Mezi alokační výdaje řadíme výdaje na nákup služeb, zboží nebo výdaje na financování veřejných statků (které jsou zajišťovány organizačními složkami

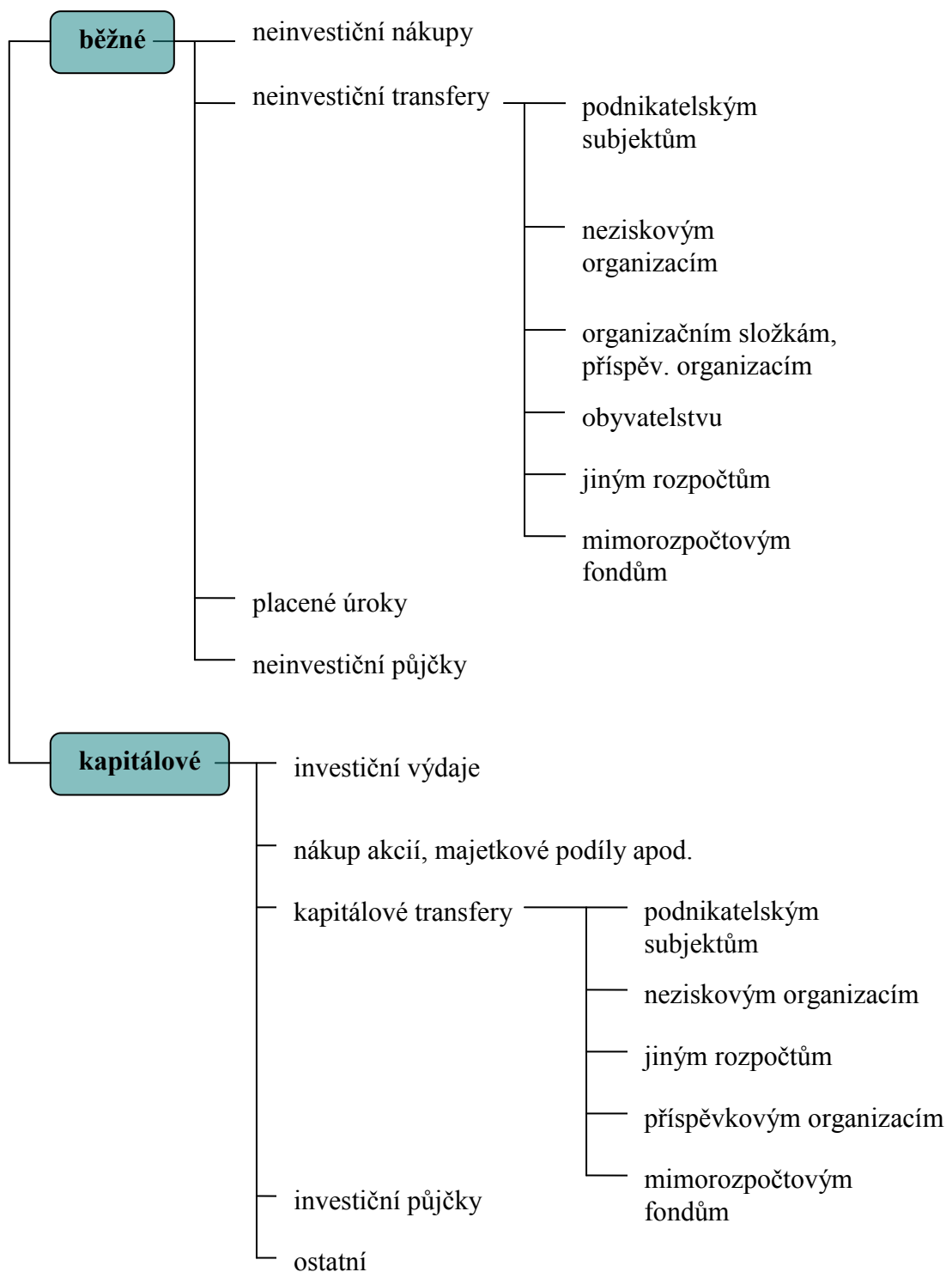
a příspěvkovými organizacemi na úrovni státu, kraje, či obce a to formou dotace⁵ a příspěvků). Pod pojmem redistribuční výdaje si představme sociální transfery a dotace ze státního rozpočtu do rozpočtů ÚS. Poslední skupinou jsou stabilizační výdaje, které mají za úkol ovlivňovat stabilitu ekonomiky a týkají se především státního rozpočtu.

Z předchozí charakteristiky výdajů veřejných rozpočtů je zřejmé, že se liší struktura výdajů státního rozpočtu a výdajů ÚS. Pro SR jsou typické redistribuční výdaje, stabilizační a klesající je význam alokačních výdajů. Kdežto u ÚS jsou rozhodující alokační výdaje. [3, s. 234–240]

---

⁵ Dotace jsou členěny na běžné a kapitálové. Běžné dotace jsou finanční transfery určené na neinvestiční (provozní) potřeby. Podrobněji je můžeme rozdělit na účelové (mají vymezený účel, nejčastěji financování vzdělání, údržba komunikací apod.) a neúčelové (bez předem vymezeného účelu). Kapitálové dotace (investiční) jsou většinou účelového charakteru. Slouží na financování konkrétní investice (např. výstavba domu s pečovatelskou službou). Pokud nedojde k vyčerpání dotace do určité doby, špatnému zúčtování, či nesprávnému použití, tak se poskytnutá částka vrací. [3, s. 235–236]

Schéma č. 5: Výdaje veřejného rozpočtu

[Zdroj: 3, s. 239]

3. 1. 1. 4. Charakteristika jednotlivých veřejných rozpočtů

V následujících kapitolách charakterizují jednotlivé veřejné rozpočty, krom rozpočtů ÚSC, kterým je věnována samostatná kapitola 4. Rozpočty ÚSC.

3. 1. 1. 4. 1. Státní rozpočet ČR

SR je důležitým finančním nástrojem v hospodaření státu. Můžeme ho charakterizovat jako centralizovaný peněžní fond, nejdůležitější bilanci státu, finanční plán a významný nástroj rozpočtové politiky. [1, s. 170]

V ČR se státní rozpočet podílí na výdajích a příjmech 80 % z celé rozpočtové soustavy. Je ovlivňován hospodařením rozpočtů nižších instancí, a to především rozpočtů ÚS. Např. *deficity rozpočtů obcí představují potencionální tlak na zvyšování transferů ze SR do rozpočtu obcí, neboť v řadě případů předlužených obcí jim stát pomohl. To může mít vliv na růst státního dluhu.* [3, s. 253]

3. 1. 1. 4. 1. 1. Příjmy a výdaje státního rozpočtu

Všechny příjmy a výdaje jsou vázány na běžný účet v ČNB. Na základě platebních příkazů dochází k pohybu peněz mezi bankami a státním rozpočtem. K provedení výdajových transakcí je vždy nutný dostatek finančních prostředků, o což se stará státní pokladna. Můžeme ji nazvat spojovacím článkem SR a centrální banky.

Tabulka č. 1 Přehled příjmů a výdajů SR

Příjmy	Výdaje
Běžné	Běžné (tř. 5) - neinvestiční
<ul style="list-style-type: none"> • daňové (tř. 1) - svěřené daně<ul style="list-style-type: none"> - sdílené daně (DPH, daň z příjmu) - cla - správní poplatky - povinné příspěvky na soc. zabezpečení a stát. politiku nezaměstnanosti • nedaňové (tř. 1)<ul style="list-style-type: none"> - příjmy z pronájmu majetku<ul style="list-style-type: none"> - od OS, PO, od podniků - odvody ČNB - přijaté úroky - přijaté sankce za porušení rozpočtové kázně - ostatní • přijaté dotace (tř. 4)	<ul style="list-style-type: none"> • alokační<ul style="list-style-type: none"> - mzdy a platy - povinné pojistné za zaměstnance - materiálové<ul style="list-style-type: none"> - energie apod. • redistribuční<ul style="list-style-type: none"> - dotace a transfery (účelové a neúčelové)<ul style="list-style-type: none"> - OS, PO, podnikům, obč. sdružením, obcím a krajům, mimorozpočtovým fondům - úroky - starobní důchody - sociální dávky - platby do zahraničí - ostatní - např. poskytnutí finanční výpomoci

Příjmy	Výdaje
- běžné neinvestiční dotace z mimorozpočtových fondů	
Kapitálové (tř. 3)	Kapitálové (tř. 6) - investiční výdaje
- z prodeje akcií a majetkových podílů (tř. 8)	- na hmotný a nehmotný majetek
- příjmy z emise st. obligací (tř. 8)	- nákup cenných papírů (tř. 8)
- přijaté splátky z vládních úvěrů, půjček (tř. 8)	- poskytnuté investiční účelové dotace OS, PO, obcím a krajům
- ostatní (tř. 3)	- investiční půjčky poskytnuté různým subjektům
	- splátky úvěrů, půjček (tř. 8)
	- ostatní

[Zdroj: 2, s. 153]

PŘÍJMY

99 % celkových příjmů státního rozpočtu tvoří příjmy běžné. Pod běžnými příjmy si představme daňové, nedaňové příjmy a přijaté dotace. Daňové příjmy zahrnují především daně (DPH, daň z příjmu, dědická daň atd.), příspěvky na sociální zabezpečení a cla, která se však v případě ČR (po vstupu do EU) stala součástí rozpočtu EU. Dalšími běžnými příjmy SR jsou správní a soudní poplatky, příjmy z pronájmu majetku, přijaté úroky či přijaté dotace aj.

0,1 % příjmů tvoří kapitálové příjmy. Mezi kapitálové příjmy řadíme příjmy z prodeje nemovitého majetku, z prodeje cenných papírů či přijaté splátky z vládních úvěrů. Tyto příjmy jsou v ČR *velmi malé, protože plynuly do mimorozpočtového fondu – Fondu národního majetku ČR, kam směřovaly do konce roku 2005 příjmy z privatizace státního majetku.* [2, s. 167] Po zrušení tohoto fondu byly veškeré finanční prostředky převedeny na zvláštní účet Ministerstva financí ČR a tudíž nejsou součástí SR. [6, § 4]

VÝDAJE

U výdajů SR je důležité jejich členění na odvětvové a druhové. Odvětvové členění rozděluje jednotlivá odvětví, do kterých finanční prostředky plynou (např. zemědělství a lesní hospodářství, služby pro obyvatelstvo – z toho např. vzdělávání, zdravotnictví apod.) a druhové členění výdaje na běžné a kapitálové, jak tomu bylo i u příjmů SR.

Největší část prostředků ze SR odchází v podobě běžných výdajů, tvořených zejména transfery. Velmi malou část výdajů tvoří kapitálové výdaje.

Peněžní prostředky jsou nejčastěji státním rozpočtem vydávány na tyto účely:

- vládní nákupy zajišťující nákup zboží a služeb sloužící k zajištění veřejných statků
- transfery pokrývající potřeby veřejnoprávních neziskových organizací (např. vysoké školy)
- transfery obyvatelstvu (např. sociální dávky)
- dotace na výrobu některých výrobků pro domácnost
- dotace na krytí ztráty státních podniků
- dotace směřující do rozpočtů územních samospráv
- dotace do mimorozpočtových fondů (např. do rozpočtů zdravotních pojišťoven). [3, s. 258]

3. 1. 1. 4. 2. Rozpočty neziskových organizací

Neziskové organizace vznikají jak na regionální, tak na lokální úrovni a většina z nich slouží k zabezpečování různých druhů veřejných statků. Především jsou založeny na dobrovolné práci občanů, a když dosáhnou zisku, tak jej znovu používají na financování své neziskové činnosti. Tyto organizace se pohybují např. v oblasti zdravotnictví, vzdělání, či kultury. Dále mezi ně řadíme zájmová, profesní a obchodní sdružení, odbory, družstva apod.

Z hlediska intenzity napojení na veřejný rozpočet je dělíme na veřejnoprávní a soukromoprávní neziskové organizace. Veřejnoprávní nezisková organizace je nejvíce zřizována obcemi a kraji. Na rozpočet svého zřizovatele je velice intenzivně napojena. Mezi veřejnoprávní neziskové organizace řadíme organizační složku a příspěvkovou organizaci. Na druhé straně soukromoprávní neziskové organizace (např. církve, politické strany a hnutí) využívají tzv. vícezdrojové financování. Největším zdrojem příjmu financí jsou soukromé zdroje, které jsou doplněny dotacemi z veřejných rozpočtů a zároveň jsou těmto organizacím poskytovány úlevy na daních.

Nutno dodat, že na jednotlivých úrovních veřejných rozpočtů se k nim váže ještě mnoho dalších organizací, které z nich čerpají finanční prostředky - jedná se například o obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení, nadace apod.

3. 1. 1. 4. 2. 1. Organizační složka

Pojmem organizační složka⁶ rozumíme nejzákladnější formu neziskové organizace, která je zřizována na státní i územněsamosprávné úrovni a je závislá na rozpočtu svého zřizovatele. Jedná se o objekt bez právní subjektivity, jehož činnost nevyžaduje mnoho zaměstnanců, složité vnitřní členění, či rozsáhlé vybavení majetkem.

Organizační složka zřízená na státní úrovni čerpá finanční prostředky z jí přidělené části státního rozpočtu a může zřizovat další organizační složky. Zřízené organizační složky disponují svěřenými finančními prostředky a bez souhlasu zřizovatele nesmějí překračovat své výdaje.

Hospodaření organizační složky ÚSC je obdobné. Příjmy a výdaje organizačních složek jsou součástí rozpočtu kraje, či obce, které přenáší na tyto složky oprávnění hospodařit se svěřenými financemi a povinnost převést nevyužité finanční prostředky zpět na účet zřizovatele.

3. 1. 1. 4. 2. 2. Příspěvkové organizace

Jsou zřizovány na úrovni státu i územní samosprávy a pro produkci veřejných statků využívají majetek, který získaly zřizovatelem do správy. Tyto organizace hospodaří podle svého rozpočtu a mají samostatnou právní subjektivitu. Výdaje se snaží vykryt příjmy z uživatelských poplatků a zřizovatel jim většinou ještě přispívá, odtud plyne název příspěvková organizace.

Příspěvkové organizace působí v oblasti *vědy a výzkumu, obrany a bezpečnosti, zdravotnictví, školství, kultury, sociální péče apod.* [5, s. 22] Vytváří peněžní fondy jak na státní, tak i na územněsprávné úrovni. Na státní úrovni se jedná o rezervní fond, fond reprodukce majetku, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb. Na úrovni krajů a obcí jsou fondy zastoupeny rezervním fondem, fondem odměn, fondem kulturních a sociálních potřeb a investičním fondem. Úkolem investičního fondu je další rozvoj příspěvkové organizace. Finanční prostředky získává především z rozpočtu zřizovatele,

---

⁶ Jedná se především o ministerstva a jiné správní úřady státu, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády ČR, Kancelář Veřejného ochránce práv, Akademie věd ČR, Grantová agentura ČR a jiná zařízení, o kterých to stanoví příslušná legislativa. [5, s. 17]

státních fondů, či darů.

Pro doplnění bych uvedla, že fond kulturních a sociálních potřeb a fond odměn jsou tzv. „motivačními fondy“, z jejichž finančních prostředků jsou hrazeny odměny k platům zaměstnanců, či jsou poskytovány různé dary. [3, s. 288–297]

3. 1. 1. 4. 3. Rozpočty regionálních rad regionů soudržnosti

ČR se dělí na 8 regionů soudržnosti, což jsou jednotky odpovídající NUTS II.⁷ Rozpočty regionálních rad regionů soudržnosti se řadí do rozpočtové soustavy od 1. 7. 2006. Přílivem finančních prostředků pro tyto rozpočty jsou dotace ze strukturálních fondů EU, které se ukládají do Národního fondu a odtud jsou přerozděleny do míst potřeby.

3. 1. 1. 4. 4. Rozpočty dobrovolných svazků obcí

Tyto rozpočty se řadí k územním rozpočtům. Většinu příjmů těchto svazků tvoří přijaté dotace a granty, které jsou použity na zabezpečení veřejných statků v obcích patřících do dobrovolného svazku. Hospodaří s majetkem, který byl vložen do svazku členskými obcemi.

3. 1. 2. Mimorozpočtové fondy

Mimorozpočtové fondy jsou zařazeny do rozpočtové soustavy proto, že hospodaří s veřejnými finančními prostředky a jsou zřizovány dle zákona o rozpočtových pravidlech.

Zahrnujeme do nich: • účelové státní fondy

- fond zdravotního pojištění
- fond sociálního zabezpečení

---

⁷ Zkratka pochází z francouzského *Nomenclature des Unites Territoriales Statistique*. Byla zavedena Statistickým úřadem Evropských společenství (Eurostatem) ve spolupráci s ostatními orgány EU pro potřeby klasifikování jednotné unifikované struktury územních jednotek. Hlavním důvodem pro zavedení společné evropské klasifikace je snaha o získávání zejména ekonomických informací o území na srovnatelné bázi. [16] Jedná se o vymezené regiony na území státu a to s počtem obyvatel od 800 000 – 3 000 000. V ČR existují tyto regiony soudržnosti: Jihozápad, Jihovýchod, Severozápad, Severovýchod, Střední Čechy, Hlavní město Praha, Střední Morava a Moravskoslezský kraj.

- svěřenecké fondy – ty fungují např. v USA a hospodaří s povinnými příspěvky na sociální a zdravotní pojištění
- účelové i neúčelové mimorozpočtové fondy obcí a vyšších stupňů samospráv. [3, s. 198–199]

Hlavní funkcí státních mimorozpočtových fondů je poskytování dotací nebo půjček různým subjektům za určitých podmínek. Správci státních fondů jsou jednotlivá ministerstva. Jejich kontrola podléhá parlamentu a schvalovány jsou spolu se státním rozpočtem. U účelových fondů jsou předem dány druhy potřeb, které mohou být z konkrétního fondu financovány.

Mimorozpočtové fondy na úrovni ÚSC mají jak účelový, tak neúčelový charakter. Vznikají *z přebytků hospodaření z minulých let a z příjmů běžného roku, které nejsou určeny k použití v běžném rozpočtovém roce (např. neúčelový fond rezerv a rozvoje)*. [2, s. 202] Jako další fondy můžeme jmenovat např. památkový nebo bytový fond. O založení a hospodaření s finančními prostředky Ministerstva financí na úrovni ÚSC rozhodují jejich zastupitelstva.

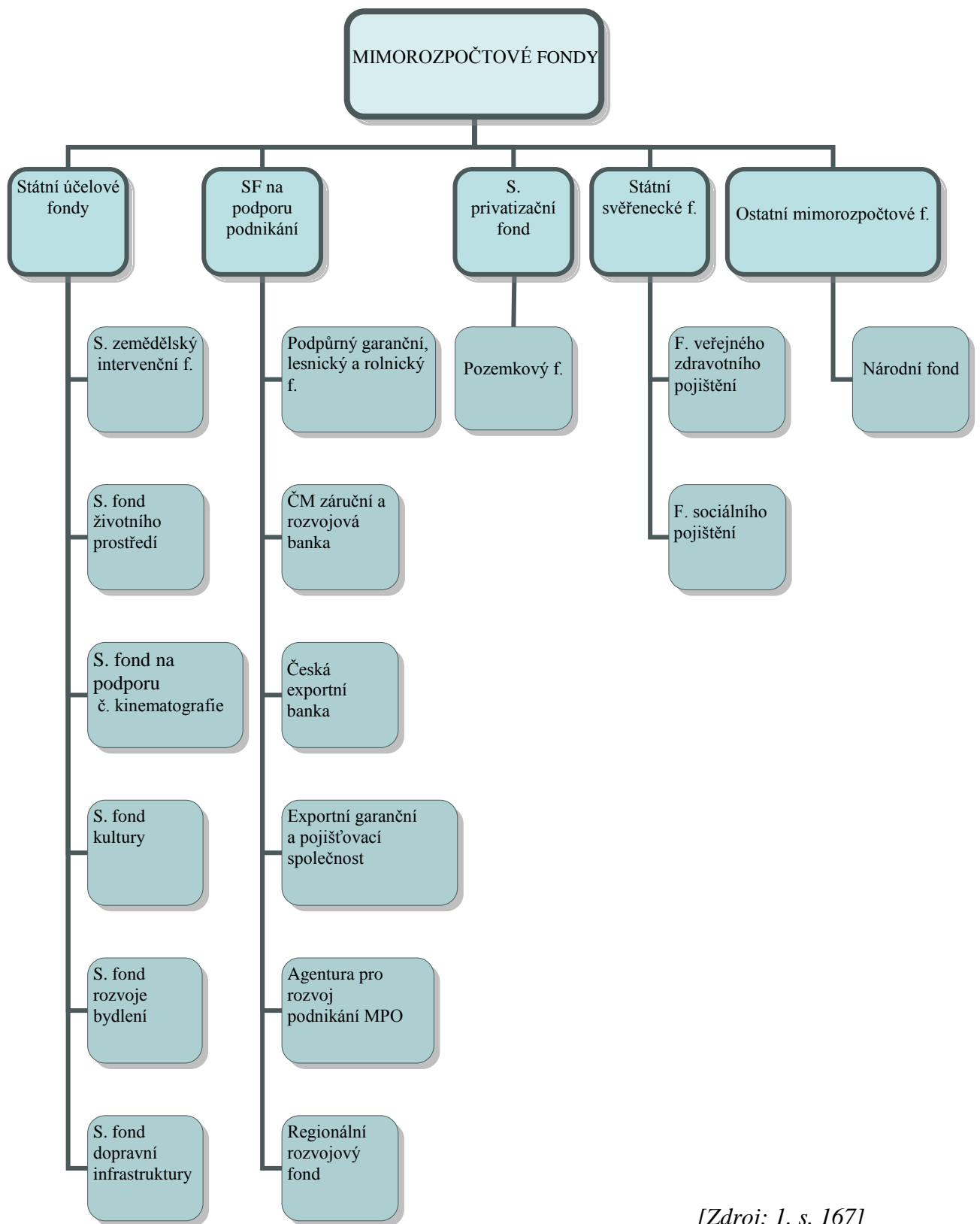
3. 1. 2. 1. Odlišnost tvorby finančních prostředků ve veřejném

rozpočtu a v účelovém mimorozpočtovém fondu

Ve veřejném rozpočtu zpravidla neexistuje účelová vazba mezi příjmy a výdaji (existuje jen u kapitálového rozpočtu, kdy je financována konkrétní investice). U mimorozpočtových účelových fondů existuje přísná vazba mezi určitými druhy příjmů a výdajů. Tato přísná vazba je někdy důvodem, proč v některém fondu přebývají finanční prostředky a v jiném jich je nedostatek. Problém se řeší tak, že při schvalování rozpočtového hospodaření na další rok se finanční prostředky přesunou mezi účelovými fondy (v průběhu rozpočtového období toto nelze provést).

Mimorozpočtové fondy mají na rozdíl od veřejných rozpočtů výhodu v tom, že poskytnuté prostředky z dotace nepropadají, i když ji subjekt nestihne využít, ale je možnost pokračovat ve využívání následující rok. Toto neplatí u veřejných rozpočtů. Zde platí: pokud nedojde k využití poskytnutých prostředků z dotací, tak automaticky propadávají.

Schéma č. 6: Podrobné rozdělení mimorozpočtových fondů ČR

[Zdroj: 1, s. 167]

3. 1. 2. 2. Mimorozpočtové fondy zvláštního druhu

V postkomunistických ekonomikách jsou těmito zvláštními fondy tzv. privatizační (transformační) fondy. Začaly se zřizovat jako nástroj privatizace státního majetku po roce 1989 a součástí rozpočtové soustavy jsou pouze po přechodnou dobu. V ČR byl do těchto fondů řazen Fond národního majetku (zrušen roku 2005) a aktuálně např. Pozemkový fond.

Dalším fondem se specifickým postavením je Národní fond, do kterého *plynou finanční prostředky v rámci politiky soudržnosti ze strukturálních fondů EU*. [3, s. 202] Předchůdci tohoto fondu byly programy PHARE, či ISPA.⁸ Správcem Národního fondu je Ministerstvo financí a finanční prostředky jsou ukládány na účtu u ČNB.

---

⁸ PHARE - *Z fran. Pologne-Hongrie Actions pour la Reconversion Economique*

ISPA - Instrument for Structural Policies for Pre-accession

4. ROZPOČTY ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

V této kapitole je důležité na začátek nastínit stručný historický vývoj územní samosprávy a objasnit pojem územní samospráva. Dále uvádím jednotlivé články ÚS a jejich charakteristiky. Poté se věnuji samotným územním rozpočtům obcí, krajů a příslušným náležitostem.

4. 1. Historický vývoj územní samosprávy v českých zemích

Územní samospráva vznikala přirozeným způsobem osidlování území a vznikem obcí a měst. Umělou cestou vzniku územní samosprávy byla dohoda panovníka s městy, která spravovala nižší celky - obce. Prvním důležitým rokem ve vývoji ÚS se stal rok 1918, tedy rok vzniku Československé republiky. V tomto období byla struktura samosprávy převzata z Rakouska-Uherska. Až do roku 1945 byla ÚS členěna do 3 stupňů. První stupně tvořily obce a města, druhý okres a třetí země jako nejvyšší článek ÚS.

Podstatná změna ÚS proběhla v roce 1945, kdy byl první a druhý stupeň (obce, města a kraje) nahrazen národními výbory, které odpovídaly místní, okresní a krajské úrovni. V roce 1949 došlo ke zrušení zemského zřízení. Následně fakticky zaniklo samosprávní postavení národních výboru, kterým byl znárodněn majetek. Jejich rozpočty se staly součástí státního rozpočtu a národní výbory fungovaly dalších 40 let jako orgány státní správy a moci.

Tato situace trvala až do roku 1990, kdy došlo k přijetí nové ústavy a zákona o obcích, což vedlo k obnově zrušené samosprávy. Obce se od té chvíle staly základním územně samosprávným celkem. Dalším významným úkonem bylo schválení zákona z roku 1997 o zřízení 14 krajů, fakticky došlo k jeho naplnění až v roce 2001, kdy byly kraje opravdu zřízeny. [3, s. 108–109] *ČR je v současné době unitárním státem s dvoustupňovou ÚS.* [4, s. 77]

4. 2. Základní články ÚS

Úkolem ÚS je správa jí svěřeného území, které „obhospodařuje“ v rámci státem stanovených právních mezí. *Stát předává část výkonu veřejné správy nestátnímu subjektu, což je považováno za významný projev demokratizace společnosti.* [3, s. 108] Díky tomu umožňuje ÚS realizovat právo občanů podílet se na řízení veřejných

záležitostí. Občan může ovlivňovat společenské procesy, vyjádřit se k hospodaření veřejné správy, či ji „laicky“ kontrolovat. Důležitou roli v tomto procesu hraje decentralizace kompetencí na co nejnižší úroveň, která je schopná ji zajistit. Neboť platí zásada: čím níže, tím blíže občanovi, který se může k dané problematice lépe vyjádřit.

4. 2. 1. Obec

Obec je základním článkem územní samosprávy a význam jejího postavení stále roste. Postupem doby dochází k čím dál, tím významnějšímu nabalování kompetencí na „hlavu“ obce a ta zabezpečuje čím dál, tím více druhů veřejných statků.

Obec je vymezena 3 charakteristikami, do kterých patří území obce, občané trvale žijící na tomto území a samospráva veřejných záležitostí v katastrálním území obce. Úkolem této územní jednotky je výkon samostatné působnosti a působnosti přenesené. Samostatnou působnost uplatňuje obec v záležitostech, kde může sama rozhodnout a má dány pravomoci zákonem. Přenesená působnost je vykonávána také orgány obce, ale je podřízena a kontrolována nadřízenými orgány státní správy.

Každá obec v ČR spadá do správního obvodu okresu a do územního obvodu kraje. [3, s. 120] Na našem území můžeme rozlišit několik druhů obcí a to obec⁹, město, městys, statutární město a zvláštní postavení má hlavní město Praha.

4. 2. 1. 1. Orgány obce

Vymezením orgánů obce se zabývá zákon o obcích. Řadíme mezi ně tyto orgány:

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo je orgán volený občany obce. Členové jsou vybíráni jako zástupci

---

⁹ Obce se dělí i podle přenesené působnosti, a to na tyto kategorie:

- obce
- obce s matričním úřadem
- obce se stavebním úřadem
- obce s pověřeným obecním úřadem
- obce s rozšířenou působností [3, s. 121]

politických stran či jako nezávislí členové. Zvolený člen se stává součástí zastupitelstva na dobu 4 let. Počet členů zastupitelstva se odvíjí od počtu obyvatel žijících na území obce. Platí, že čím více obyvatel, tím větší počet zastupitelů.

Hlavní funkcí zastupitelstva je rozhodování v oblasti samostatné působnosti. V této působnosti schvaluje především rozpočet a závěrečný účet obce, výši odměn starosty a zastupitelů, obecně závazné vyhlášky a může rozhodovat i o majetkových záležitostech apod. V přenesené působnosti schvaluje zastupitelstvo obce např. územně plánovací dokumentaci. [3, s. 128]

Rada obce

Jedná se o výkonný orgán, který je v obci volen, pokud má zastupitelstvo více jak 15 členů. Jednodušeji řečeno, rada obce existuje u větších obcí a měst. Je tvořena starostou, místostarostou a dalšími členy volenými z řad zastupitelů. Počet členů musí být lichý a to v rozmezí 5–11 členů.

V rámci samostatné působnosti podléhá rada zastupitelstvu a hlavní funkcí v oblasti přenesené působnosti je vydávání nařízení obce. Jako poslední informaci k tomuto orgánu bych zmínila, že zasedání rady jsou na rozdíl od zasedání zastupitelstva neveřejná.

Starosta a místostarosta

Starosta je osobou reprezentující obec navenek. Jeho úkolem je kontrolovat a řídit všechny pracovníky obecního úřadu a za své činy se zodpovídá zastupitelstvu, které svolává a řídí jeho schůze. Pokud je starosta nepřítomen, zastupuje ho místostarosta.

Výbory

Výbory plní kontrolní funkci zastupitelstva. V každé obci musí být zřízen výbor finanční a kontrolní. Členové těchto výborů jsou vždy nejméně 3 zastupitelé, kteří se však nezabývají hospodařením obce. Nesmí jimi být starosta, místostarosta a tajemník. Mezi další výbory, které mohou být zřízeny, patří např. výbor pro národnostní menšiny.

Komise

Tyto orgány mají především poradní funkci. Předkládají návrhy a po projednání s ředitelem kraje jim může starosta svěřit výkon přenesené působnosti. Z té se zodpovídají starostovi.

Obecní úřad

Jedná se o orgán vykonávající administrativně organizační činnost. Obecní úřad řídí tajemník - tato funkce je zpravidla jen u větších obcí. U menších obcí je obecní úřad řízen starostou.

Odbory a oddělení obecního úřadu

Čím je obec větší, tím je organizační struktura obecního, či městského úřadu složitější. [3, s. 130] Počet odborů závisí na rozsahu samostatné a přenesené působnosti. Nejčastěji se zřizují odbory finanční, odbor školství, péče o zdraví, kultury a sportu, matrika atd.

4. 2. 2. Kraj

Vyšší stupně územní samosprávy jsou již uměle vytvořené. Mluvíme o regionu či provincii, na kterou ústřední vláda převádí část svých kompetencí v zabezpečování veřejných statků. Kraj je podobně jako obec definován územím, trvale žijícími občany na území kraje a právem na samostatnou působnost.

Do samostatné působnosti kraje řadíme zpracovávání projektů a programů sociálně – ekonomického rozvoje kraje, územně plánovací dokumentace, zdravotnictví, školství, kulturní rozvoj, zřizování různých institucí a neposledně ochraňování veřejného pořádku. [3, s. 136] Krom výše zmíněných bychom mohli jmenovat mnoho dalších kompetencí a „povinností“.

Výkon samostatné působnosti kraje je kontrolován vyšší instancí, kterou je ministerstvo vnitra. Ministerstvo dohlíží na dodržování zákona a kontroluje, zda jsou vydané obecně závazné vyhlášky v souladu se zákonem. Každá obecně vydaná vyhláška musí být minimálně 15 dní vyvěšena na úřední desce, a poté nabývá účinnosti. Touto vyhláškou ukládá kraj nějaké povinnosti fyzickým a právnickým osobám.

Nutno podotknout, že kraje, jako vyšší územně správní celky, fungují v ČR od 1. 1. 2001, kdy reformou veřejné správy a samosprávy došlo k jejich obnovení.

4. 2. 2. 1. Orgány kraje

Vymezením orgánů kraje se zabývá zákon o krajích. Řadíme mezi ně tyto orgány:

Zastupitelstvo kraje

Tento orgán je v pomyslném žebříčku rozhodovacích pravomocí nejvýše. Podobně jako u zastupitelstva obce je počet členů zastupitelstva dán počtem obyvatel v kraji, stejně tak jsou zasedání kraje veřejná.

Rada kraje

Rada je tvořena hejtmanem, jeho náměstký a dalšími členy, kteří jsou voleni ze zastupitelstva. Zastává jak pravomoci v samostatné, tak i v přenesené působnosti.

Hejtman kraje

Úkolem této osobnosti je zastupovat kraj navenek. Jako u obcí zastupuje starostu místostarosta, je zde zastupujícím náměstek hejtmana.

Výbory zastupitelstva

Mezi povinně zřizované výbory řadíme výbor finanční, kontrolní a výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost. Pokud se na území kraje vyskytuje národnostní menšina (více jak 5 % občanů), musí být zřízen i výbor pro národnostní menšiny. Každý výbor má minimálně 5 členů a u kontrolního a finančního jimi nesmí být hejtman, náměstci, ředitel krajského úřadu, pracovníci zabývající se rozpočtem a účetnictvím.

Komise rady kraje

Komise jsou poradní orgány rady kraje a předkládají jí návrhy.

Krajský úřad

Tento orgán plní úkoly, které mu ukládá zastupitelstvo kraje. Tvořen je ředitelem a dalšími zaměstnanci, kteří pracují v jednotlivých odborech a odděleních.

4. 2. 2. Srovnání samostatné a přenesené působnosti kraje

Samostatnou působností kraje jsou myšleny kompetence, které opravňují kraj rozhodovat o nakládání a správě svého majetku, *o rozpočtu kraje, rozvoji kraje, spolupráci kraje s obcemi, ostatními kraji, jinými právními a fyzickými osobami a územními samosprávnými celky jiných států a úpravy práv povinností právnických a fyzických osob na území kraje obecně závaznými vyhláškami. Při výkonu samostatné působnosti je kraj vázán zákony a jinými právními předpisy vydanými na základě zákona. Samostatnou působnost kraje vykonává zastupitelstvo kraje, případně rada. Krajský úřad plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem.*

Přenesená působnost je oprávnění orgánů kraje vykonávat státní správu ve správním obvodu kraje v rozsahu stanoveném zákonem. *Při výkonu státní správy v přenesené působnosti kraj rozhoduje o právech a povinnostech právnických a fyzických osob a v dalších věcech upravených zákony a jinými právními předpisy, případně usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů vydanými nebo přijatými na základě zákona. Přenesenou působnost vykonává krajský úřad, pokud její výkon není zákonem svěřen zastupitelstvu, radě nebo zvláštnímu orgánu. [13]*

Konkrétněji je rozepsána samostatná a přenesená působnost kraje v Příloze č. 1.

4. 3. Rozpočty územní samosprávy

Do těchto rozpočtů, které nazýváme také územními rozpočty, řadíme rozpočty obcí a rozpočty krajů.

4. 3. 1. Charakteristika rozpočtu obce a kraje

Územní rozpočet prosazuje cíle politiky obce/kraje za pomoci obecního/krajského zastupitelstva. Další funkcí rozpočtu územních samospráv je zajištění dlouhodobého sociálně-ekonomického rozvoje území, prosazování preferencí obyvatel území a regionálních zájmů.

Na základě rozpočtové zásady publicity může být rozpočet ÚSC kontrolován občany žijícími na příslušném území obce/kraje. Dále je hospodaření kontrolováno auditem, který se zaměřuje na účetnictví. Pro obce je audit bezplatně zřizován příslušným krajským úřadem.

Cílem hospodaření obce/kraje by měl být vyrovnaný rozpočet, popřípadě přebytkový rozpočet. Pokud nastane situace, kdy rozpočet je schodkový, musí dojít k jeho vyrovnání finančními prostředky, které byly ušetřeny z minulých období, případně se musí obec/kraj zadlužit a přistoupit na financování schodku z krátkodobého úvěru.

Jelikož je i územní rozpočet finančním plánem, je důležité ho pečlivě naplánovat. Krátkodobě se plánují peněžní příjmy a výdaje na následující rok, tento rozpočet nazýváme ročním rozpočtem. Druhým typem rozpočtu ÚS je rozpočet výhledový, který je důležitý pro financování nákladných investic a dlouhodobých investičních strategií obce/kraje. U tohoto střednědobého a dlouhodobého plánování můžeme narazit na problémy spojené se schopností odhadnout budoucí vývoj finančních příjmů a výdajů nebo vývoj finančních vztahů rozpočtu obce/kraje vůči ostatním článkům rozpočtové soustavy. [3, s. 262–266]

4. 3. 2. Příjmy rozpočtů ÚS

Příjmy rozpočtu obcí/krajů jsou členěny v rozpočtové skladbě. Obecně je můžeme rozdělit na příjmy, které může ÚS ovlivnit svou činností a rozhodnutím a druhou skupinou jsou příjmy, které neovlivní a rozhoduje o nich stát. Jejich rozdělení víceméně odpovídá obecnému schématu č. 4: Příjmy veřejného rozpočtu. Pro konkrétnější představu poslouží následující tabulka.

Tabulka č. 2: Obecný přehled příjmů rozpočtu obce/kraje

PŘÍJMY
Běžné:
<ul style="list-style-type: none">
• daňové
- svěřené daně - daň z nemovitosti
- sdílené daně - část DPFO, DPPO, DPH
- místní poplatky
- správní poplatky

<ul style="list-style-type: none"> • nedaňové - poplatky za služby - příjmy z pronájmu majetku - příjmy od OS, PO - zisk obecních podniků - dividendy z akcií, přijaté úroky - přijaté sankční pokuty - ostatní a doplňkové • přijaté dotace - běžné neinvestiční - účelové a neúčelové
Kapitálové
<ul style="list-style-type: none"> - z prodeje movitého i nemovitého majetku - z prodeje akcií a majetkových podílů - přijaté střednědobé a dlouhodobé úvěry - příjmy z emise komunálních obligací - přijaté splátky půjček • přijaté dotace - kapitálové investiční - účelové a neúčelové

[Zdroj: 3, s. 263]

4. 3. 2. 1. Daňové příjmy

Tyto příjmy tvoří významnou položku příjmů obcí i krajů. Podrobně se daňovými příjmy a rozpočtovým určením daní zabývá kapitola 2. 2. Do těchto příjmů se řadí i místní poplatky (jsou především příjmem obcí) a správní poplatky.

Místní poplatky

Místní poplatky vybírají obecní úřady. O tom jaké poplatky či jakou částku bude obec vybírat, rozhoduje zastupitelstvo obce, které však musí respektovat zákon o místních poplatcích. Do soustavy těchto příjmů patří např. poplatek ze psů, z ubytovací kapacity, ze vstupného, za provozování výherního hracího automatu atd.

Příjmy z vlastní správní činnosti

Jedná se o poplatky (tzv. správní poplatky), které obce/kraje vybírají za správní úkony vykonané v rámci přenesené působnosti.

4. 3. 2. 2. Nedaňové příjmy

Mezi tyto příjmy řadíme především příjmy od vlastních neziskových organizací, z vlastního podnikání, z pronájmu a prodeje majetku obce/kraje, z obchodování s cennými papíry a uživatelské poplatky. [3, s. 269–270]

Příjmy z majetku

Nejvýznamnějšími příjmy tohoto typu jsou příjmy z pronájmu a prodeje majetku. Pro dlouhodobější získávání finančních příjmů je výhodnější pronájem majetku. Pokud má územní samospráva dostatek financí, může svůj majetek zvětšovat nákupem cenných papírů, které postupem dalších let mohou přinášet příjmy do rozpočtu.

Uživatelské poplatky

Zpravidla plynou přímo provozovateli či do rozpočtů obcí. Cena je dána za spotřebu měrné jednotky, kterou občan využívá, a pokud se jedná o neměřitelný statek, zastupitelstvo obce/kraje stanoví paušální uživatelský poplatek.

Přijaté sankční pokuty

Jedná se o druh příjmů těžko předvídatelných, které mají podobu pokut z přestupkového řízení. Jako příklad bych uvedla pokutu za znečišťování veřejného prostranství apod.

Příjmy z mimorozpočtových fondů

Využití těchto příjmů závisí na tom, zda si obec/kraj zřídil účelové peněžní fondy. Pokud ano, potom z těchto fondů může dotovat svůj rozpočet.

Ostatní příjmy

Řadíme mezi ně nepříliš objemné finanční prostředky, které mohou být výnosy ze sbírek, dary apod.

4. 3. 2. 3. Dotace

Dotace tvoří pro rozpočty obcí a krajů významnou část příjmů. Většina jich plyne ze státního rozpočtu, který jim tím přispívá na výkon přenesené působnosti. Dále obce/kraje získávají účelové dotace ze státních fondů.

4. 3. 2. 4. Návravné příjmy

Návravné příjmy jsou obcemi/kraji využívány v době, kdy nemají vlastní finanční rezervy. Mezi jednotlivé druhy návratných příjmů patří krátkodobý, střednědobý a dlouhodobý úvěr, dále příjmy z emise obligací, či návratné půjčky od jiných subjektů (SR, jiného kraje/obce). Důležité u úvěrů je zvážít jejich objem, aby byla ÚS schopná je do dané doby splatit. Za své závazky si totiž ručí sama.

4. 3. 3. Výdaje rozpočtů ÚS

Výdaje ÚS jsou používány na financování přenesené a samostatné působnosti obce/kraje. Mají charakter jak běžných, tak kapitálových výdajů. Nejvýznamnější složkou výdajů ÚS jsou tzv. alokační výdaje (viz kapitola 3. 1. 1. 3.), které slouží především k zajištění veřejných statků pro obyvatelstvo a patří sem zejména výdaje na:

- zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti
- veřejné osvětlení
- veřejné komunikace
- veřejnou zeleň
- likvidaci negativních externalit (např. budování ČOV, skládek apod.)
- vlastní správu a samosprávu
- financování výdajových programů (výdaje na protidrogovou prevenci, na péči o rodinu a děti)
- na vzdělání (především na základní a střední vzdělání).

[4, s. 337–338]

Menší mírou¹⁰ jsou zastoupeny i redistribuční výdaje, které mají pouze charakter doplňkových peněžních transferů pro obyvatelstvo. Do této skupiny patří např. dotace sociálně slabším občanům na spotřebu veřejných statků, dotace soukromým podnikatelům, dary, pokuty a sankce, či placené daně obcí/krajem.

---

¹⁰ Až na tzv. *pověřené obecní úřady a ORP*, které jsou zpravidla místem výplaty dávek státní sociální podpory, která však plyne účelově ze SR [4, s. 237]

Běžné výdaje tvoří 2/3 všech výdajů rozpočtů ÚS. Zbytek tvoří kapitálové výdaje, které se používají k financování dlouhodobých, investičních, většinou neopakujících se potřeb. Jedná se o konkrétní jednorázové investice. Řadíme mezi ně i splácení jistin půjček, které jsou dle druhového třídění zařazeny do třídy financování.

Další skupinou jsou výdaje na finanční investování (např. nákup cenných papírů). Tyto investice na zhodnocení finančních prostředků si může kraj/obec dovolit, pokud jim v rozpočtu přebývají volné finanční prostředky, což se u ÚS stává zřídka. Další konkrétní výdaje uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 3: Obecný přehled výdajů rozpočtu obce/kraje

VÝDAJE
Běžné (neinvestiční výdaje)
- mzdy a platy
- povinné pojistné za zaměstnance
- materiálové
- energie
- nájemné
- sociální dávky
- výdaje na municipální podniky
- sankce za porušení rozpočtové kázně
- placené pokuty
- placené úroky
- dotace vlastním OS
- neinvestiční příspěvky PO
- výdaje na sdružování finančních prostředků ¹¹
- příspěvky dobrovolných svazků obcí
- ostatní (poskytnuté dary apod.)

¹¹ Sdružování finančních prostředků využívají obce, mikroregiony, které tím financují jak kapitálové tak běžné výdaje. Tento způsob se využívá především u financování některých druhů lokálních veřejných statků jako je např. financování záchranné služby, místní policie, výstavby společných vodovodů, ČOV, či hromadné meziměstské dopravy. Problém nastává v případě, že jsou obce v regionu od sebe příliš vzdálené (pak tohoto druhu financování veřejných statků využívat většinou nelze). [4, s. 339]

Kapitálové (investiční výdaje)

- na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku
- na investiční příspěvky PO
- na kapitálové investiční poskytnuté dotace OS a různým subjektům
- na nákup cenných papírů
- na investiční půjčky poskytnuté různým subjektům
- splátky úvěrů
- ostatní

[Zdroj: 3, s. 263]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

V této části práce aplikuji výše zmíněnou teorii na vybraný kraj a analyzuji jeho rozpočet a rozpočtovou skladbu. Kraj, který jsem si vybrala pro teoretickou část, je kraj mně bližší, než ostatní kraje České republiky, je jím Jihočeský kraj. V rámci praktické části věnuji pozornost i rozpočtům regionální rady Jihozápadu, mimorozpočtovým fondům a střednědobému rozpočtovému výhledu, které s rozpočtem Jihočeského kraje také souvisí.

5. ROZPOČET JIHOČESKÉHO KRAJE

5. 1. Charakteristika kraje

Již ze jména kraje je patrné, že se jedná o oblast ležící na jihu Čech sousedící s Rakouskem a Německem, díky čemuž má kraj příhodnou polohu v rámci přeshraniční spolupráce. Z fyzicko-geografického hlediska představuje kraj poměrně uzavřený celek, jehož jádro tvoří jihočeská kotlina skládající se z Třeboňské a Budějovické pánve. Tyto jihočeské pánve jsou na jihozápadě lemovány Šumavou, na jihovýchodě Novohradskými horami, na severozápadě výběžky Brd, na severu Středočeskou žulovou vrchovinou a na východě Českomoravskou vrchovinou. [10]

Jihočeský kraj je druhým největším krajem ČR. Rozloha kraje představuje 12 % celkové rozlohy ČR, avšak počtem obyvatel (637 643 k 31. 12. 2009) se řadí Jihočeský kraj mezi jedny z nejméně zalidněných. Celkem kraj zahrnuje 7 okresů, 17 ORP (zřízených k 1. 1. 2003), či 623 samosprávných obcí. [12]

Spádovou aglomerací, nejhustěji zalidněným okresem a krajským městem jsou České Budějovice, podle kterých se kraj dříve nazýval Budějovický. Mezi ostatní okresy patřící do území kraje zahrnujeme okres Tábor, Jindřichův Hradec, Strakonice, Písek, Český Krumlov a Prachatice.

Jihočeský kraj má ráz zemědělské krajiny s četným procentem lesů a významným rybníkářstvím. Co se týče surovinové základny, těží se na vícero místech v kraji písky a štěrkopísky, cihlářské hlíny, rašelina, vápenec, či z rozsáhlých lesů dřevo. Dříve byl pro tento kraj zásadní dřevozpracující, papírenský, sklářský průmysl a rybářství. S postupem doby, kdy došlo k zavádění moderních technologií, získával na významu zpracovatelský průmysl (strojírenství, potravinářský, textilní průmysl). Nyní

se průmyslová výroba a podniky soustřeďují do periférií větších měst, jako jsou České Budějovice, Tábor, či Strakonice.

Jak jsem již zmínila, jedná se o zemědělský kraj s malou urbanizací, který má spíše rekreační charakter, než že by byl průmyslovým krajem. Je proslulý chovem ryb a zdejší rybí produkce zaujímá téměř 1/2 celorepublikového výnosu. Dále se v Jihočeském kraji pěstují obiloviny, píce, řepka a poměrně významné je i pěstování brambor.

Demografická struktura obyvatelstva je obdobná jako u celé ČR. Významně se od tohoto průměru odlišuje okres Český Krumlov, kde se zdržuje více cizinců (nejvíce jich je v okrese České Budějovice), je zde vyšší nezaměstnanost, pestřejší národnostní složení, mladší věková struktura obyvatelstva a více narozených dětí. Tato skutečnost je založena na historickém vývoji okresu, který byl součástí Sudet. Po odsunu Němců byly mnohé oblasti doosídlovány nepůvodními obyvateli různých národností. Mnozí z nich jsou nepřizpůsobiví občané, kteří zvyšují statistiky nezaměstnanosti a ovlivňují odlišnost některých demografických charakteristik tohoto okresu.

Území Jihočeského kraje se řadí k jedné z nejčistší a nejzachovalejší oblasti ČR. Nachází se zde mnoho rekreačních oblastí, přírodních cenností apod., díky kterým se řadí na třetí místo nejnavštěvovanějších krajů ČR (1. místo Hlavní město Praha, 2. místo Jihomoravský kraj). Nejvíce turistů, kteří kraj navštívili, bylo v roce 2009 z Německa, Rakouska, asijských zemí a Nizozemska. [11]

5. 2. Jihočeský kraj jako územní samosprávný celek

Jak již bylo zmíněno, kraj a jeho orgány vymezuje zákon č. 129/2000 Sb. o krajích. Můžeme o něm hovořit, jako o veřejnoprávní korporaci či součástí systému veřejné správy. Kraj vykonává samostatnou a přenesenou působnost. V rámci samostatné působnosti je povinností kraje, zajistit komplexní rozvoj svého území a potřeby občanů na území žijící. Přenesená působnost kraje je výkonem státní moci ve věcech, které stanovuje zákon.

V oblasti samostatné (pokud stanoví zákon, tak i v některých věcech přenesené působnosti) působnosti je důležitým orgánem zastupitelstvo Jihočeského kraje, které se skládá z 55 členů a má zřízeny 4 kontrolní výbory:

- Výbor finanční
- Výbor kontrolní

- Výbor pro vzdělání, výchovu a zaměstnanost
- Výbor pro rozvoj Jihočeského kraje.

Dalším významným orgánem Jihočeského kraje je 11 členná rada, v jejímž čele stojí hejtman Mgr. Jiří Zimola. Úkolem hejtmana je, krom jiného, reprezentace kraje navenek a řízení zasedání zastupitelstva a rady. Rada má zřízeny 3 komise:

- Komise pro zdravotnictví a sociální věci
- Kulturní komise
- Sportovní komise.

Orgánem, který vykonává, jak samostatnou, tak přenesenou působnost kraje (s výjimkou věcí, které jsou svěřeny zastupitelstvu a radě) je krajský úřad. V čele krajského úřadu stojí ředitel JUDr. Luboš Průša, který se za plnění úkolů v přenesené i samostatné působnosti zodpovídá hejtmanovi. Úřad je tvořen jednotlivými odbory a odděleními odborů. Jihočeský kraj má celkem 15 odborů:

- Oddělení interního auditu a kontroly
- Odbor dopravy a silničního hospodářství
- Odbor evropských záležitostí
- Odbor hospodářské a majetkové správy
- Odbor informatiky
- Odbor kancelář hejtmana
- Odbor kancelář ředitele
- Odbor krajský živnostenský úřad
- Odbor kultury a památkové péče
- Odbor legislativy a vnitřních věcí
- Odbor marketingu a vnějších vztahů
- Odbor regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a investic
- Odbor sociálních věcí a zdravotnictví
- Odbor školství, mládeže a tělovýchovy
- Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví.

V rámci své působnosti kraj zakládá, zřizuje a spravuje různé organizace, organizační složky či příspěvkové organizace, které zajišťují veřejné statky pro občany kraje. Tyto organizace působí především v následujících oblastech: školství (např. základní a střední školy, školská poradenská a výchovná zařízení apod.), zdravotnictví (např. nemocnice, psychiatrické léčebny, záchranná služba), dopravě (např. Správa a údržba silnic Jihočeského kraje, Jihočeské letiště), zařízení sociálních služeb (např. domovy důchodců, stacionáře) a v cestovním ruchu (např. Jihočeská centrála cestovního ruchu).

5. 3. Rozpočet regionální rady regionu soudržnosti Jihozápad

Jihočeský kraj spolu s krajem Plzeňským patří do regionu soudržnosti Jihozápad. Úkolem regionu soudržnosti je poskytování dotací z rozpočtu RRRSJ na projekty, které mohou předkládat ministerstva, kraje, obce, podnikatelé, neziskové organizace atd. Projekty jsou předkládány v oblastech, které jsou aktuálně vymezeny operačními programy v rámci Regionálního programu.¹²

Zdrojem příjmů rozpočtu regionální rady jsou fondy EU, které jsou rozděleny do 3 kategorií: Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti. Projekty, které jsou spolufinancovány z těchto fondů, jsou realizovány díky výše zmíněným operačním programům. V praxi dotace rozpočtu RRRSJ pochází ze SR (který spravuje poskytnuté finanční prostředky z Fondů EU) a rozpočtů Jihočeského a Plzeňského kraje. [17, s. 2–5]

---

¹² Aktuální programové období 2007–2013 zahrnuje 26 operačních programů orientovaných do 4 oblastí rozvoje, kterými je stabilizace a rozvoj měst, rozvoj cestovního ruchu, dostupnost center a technická pomoc. Každá z těchto oblastí zahrnuje konkrétní oblasti podpory, kterými se jednotlivé operační programy zabývají

Tabulka č. 4: Rozpočet RRRSJ za rok 2009

PŘÍJMY A VÝDAJE	Schválený rozpočet 2009 (v Kč)	Skutečný rozpočet 2009 (v Kč, po konsolidaci)¹³
Příjmy celkem	4 546 376 000,00	2 099 842 196,00
• Daňové příjmy	0	0
• Nedaňové příjmy	3 225 000,00	6 754 361,52
• Kapitálové příjmy	0	0
• Přijaté dotace	4 543 151 000,00	2 093 087 835,17
<i>Z toho:</i>		
Neinvestiční přijaté tr. od krajů	23 000 000,00	13 918 500,00
Investiční přijaté transfery od krajů	87 000 000,00	70 922 800,00
Převody z ost. vlastních fondů	0	4 283,00
Neinvestiční přijaté transfery ze SR	664 972 650,00	130 806 013,00
Investiční přijaté transfery ze SR	3 768 178 350,00	1 877 436 239,17
Výdaje celkem	4 546 376 000,00	2 013 548 034,12
• Běžné výdaje	691 197 650,00	100 783 385,74
• Kapitálové výdaje	3 855 178 350,00	1 912 764 648,38
Saldo	0,00	86 294 162,57

[Zdroj: 18, s. 4–6]

Na první pohled je patrné, že rozpočet Rady regionu nedisponuje daňovými příjmy a největší část příjmů (99,7 %) tvoří přijaté dotace. Největší část dotací „přichází“ ze SR. Menší objem transferů plyne od krajů, patřících do regionu soudržnosti, což znázorňuje tabulka č. 5. Rozdíl mezi skutečnými a schválenými příjmy a výdaji je způsoben nevyužitím všech přijatých dotací. Tyto nepoužité finanční prostředky byly převedeny k využití na stejný účel do roku 2010. Využití, či nevyužití dotací z jednotlivých krajů je patrné v tabulce č. 5. Nejvíce investičních a neinvestičních prostředků plynulo v roce 2009 z rozpočtu Plzeňského kraje (téměř 65 % z celkové částky poskytnutých dotací z rozpočtů obou krajů). Z celkové částky poskytnutých dotací z rozpočtů krajů (84 841 300 Kč) bylo v roce 2009 skutečně využito 41 % finančních prostředků (35 479 281,92 Kč). Zbývající část byla převedena do následujícího rozpočtového roku 2010.

¹³ Skutečný rozpočet před konsolidací byl složen z příjmů 4 397 625 439,59 Kč a výdajů 4 311 331 277,02 Kč. Konsolidaci příjmů i výdajů v roce 2009 tvořily převody mezi účty RRRSJ v objemu 2 297 783 242,9 Kč, jak u příjmů, tak u výdajů.

Tabulka č. 5: Podíl dotací z jednotlivých krajů a jejich skutečné využití v roce 2009

Poskytnuté dotace jednotlivými kraji (k 31.12.2009)	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Celkem
Neinvestiční	4 918 500,00	9 000 000,00	13 918 500,00
Investiční	24 922 800,00	46 000 000,00	70 922 800,00
Celkem	29 841 300,00	55 000 000,00	84 841 300,00
Doopravdy využité (k 31.12.2009)	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Celkem
Neinvestiční	1 392 726,61	1 392 726,69	2 785 453,30
Investiční	16 346 914,36	16 346 914,26	32 693 828,62
Celkem	17 739 640,97	17 739 640,95	35 479 281,92

[Zdroj: 18, s. 10–11]

5. 4. Mimorozpočtové fondy Jihočeského kraje

Mimorozpočtové fondy nejsou přímou součástí rozpočtu kraje, ale také hospodaří s veřejnými financemi. V obecné (teoretické) části jsem objasnila jejich vznik, dělení a funkci. V této části bych chtěla na konkrétním případu Jihočeského kraje uvést zřizované účelové fondy a porovnat jejich výsledek hospodaření za roky 2007, 2008 a 2009.

Jihočeský kraj zřizuje 4 účelové fondy, kterými jsou: Fond sociálních potřeb¹⁴, Fond zastupitelů, Fond vodního hospodářství¹⁵ a Fond rozvoje škol. Každý z těchto fondů disponuje určitými finančními prostředky, které používá ve vymezeném účelovém rámci.

Tabulka č. 6 uvádí jednotlivé pohyby a stavy finančních prostředků vybraných fondů v daných letech 2007–2009. Největší příjmy měl v celém sledovaném období Fond rozvoje škol a zároveň bylo nejvíce finančních prostředků z tohoto fondu vydáno. Druhým fondem s největším objemem finančních prostředků je Fond vodního hospodářství.

¹⁴ Příjmy Fondu sociálních potřeb jsou tvořeny 3 % skutečně vyplacených platů úředníků Krajského úřadu Jihočeského kraje.

¹⁵ Fond vodního hospodářství je zaměřen především na financování vodohospodářských děl, ať již k obnově, či výstavbě. Dále se z tohoto fondu např. financují opatření proti povodním, proti znečištění pitných vod apod.

Tabulka č. 6: Příjmy a výdaje mimorozpočtových fondů Jihočeského kraje

Položka/Rok	2007	2008	2009
Počáteční stav fondů k 1.1.	83 926 335,56	85 698 200,30	120 139 044,19
PŘÍJMY fondů	133 876 521,52	149 206 319,85	58 625 441,99
VÝDAJE fondů	132 104 656,98	114 765 475,96	123 952 715,92
Konečný stav k 31.12.	85 698 200,30	120 139 044,19	54 811 770,26
<i>z toho:</i>			
Fond vodního hospodářství			
Příjmy	25 851 256,14	47 475 355,41	23 588 907,21
Výdaje	49 808 819,00	39 156 635,65	23 362 890,00
Konečný stav	27 994 232,06	36 312 951,82	36 538 969,03
Fond sociálních potřeb			
Příjmy	4 124 505,02	5 205 467,23	5 209 015,03
Výdaje	4 669 540,94	5 114 229,22	4 755 311,90
Konečný stav	407 055,32	498 293,33	1 032 996,46
Fond rozvoje škol			
Příjmy	103 767 357,87	96 410 591,71	29 698 950,19
Výdaje	77 535 503,84	70 394 159,00	95 743 328,02
Konečný stav	54 189 824,63	83 206 257,25	17 161 879,42
Fond zastupitelů			
Příjmy	133 402,49	114 905,50	47 569,56
Výdaje	90 993,00	100 452,00	91 186,00
Konečný stav	107 088,29	121 541,79	77 925,35

[Zdroj: 14]

Celkově největší příjmy u fondů pozoruji za roky 2007 a 2008, kdy byly i poměrně vysoké výdaje. V posledním sledovaném roce 2009 tvořily příjmy polovinu výdajů, ale to bylo dorovnáno větším zůstatkem z minulého roku.

Tento stručný popis by měl posloužit k uvědomění si, že i kraj vytváří mimorozpočtové fondy a k představě, jaké objemy peněz se v rámci takovýchto fondů pohybují a o které fondy se konkrétně jedná.

5. 5. Střednědobý rozpočtový výhled Jihočeského kraje

Rozpočtový výhled se obecně používá jako nástroj stability finančního plánování a hospodaření subjektu. Upravuje jej zákon 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zpravidla je sestavován na 2 až 5 let, a to povinně u krajů, měst i obcí.

Střednědobý rozpočtový výhled pomáhá plánovat především výdaje na investiční činnost, která se v běžném roce (kdy je rozpočet sestaven) nestihne uskutečnit

a zabere více rozpočtových let. Pro sestavení rozpočtového výhledu je důležitá znalost příjmů a výdajů za uplynulá období, zohlednit očekávaný ekonomický a demografický vývoj. U plánovaných výdajů se pak přihlíží k existujícím programovým dokumentům, jako je např. Program rozvoje kraje apod.

Pro následující analýzu jsem použila rozpočtový výhled pro rozmezí let 2007–2013. Další aktuálně dostupné výhledy jsou pro roky 2009–2015, 2010–2015, 2011–2015, ale jelikož v hodnocení jednotlivých rozpočtů používám roky 2007, 2008 a 2009, postačí mi analyzovat jen tento jeden. Srovnávání všech rozpočtových výhledů je

Tabulka č. 7: Rozpočtový výhled Jihočeského kraje 2007–2013

POLOŽKA/ROK SRV	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
PŘÍJMY (v mil. Kč)	9 570,00	10 182,90	10 706,80	11 251,10	11 696,90	12 127,50	12 477,10
<i>z toho:</i>							
dotace	5 365,60	5 623,60	5 894,80	6 179,20	6 477,50	6 790,40	7 102,10
vlastní příjmy	4 063,50	4 401,00	4 622,00	4 857,00	5 004,40	5 122,20	5 160,10
(v tom daňové)	3 989,70	4 305,00	4 573,70	4 767,50	4 914,30	5 031,30	5 067,00
prostředky ze SF EU	141,00	158,40	150,00	215,00	215,00	215,00	215,00
VÝDAJE (v mil. Kč)	10 096,50	10 007,90	10 531,80	11 076,10	11 521,90	12 027,50	12 477,10
<i>z toho:</i>							
Školství	5 379,40	5 620,60	5 876,80	6 134,10	6 402,60	6 701,00	7 013,10
Doprava	2 538,00	2 072,30	2 185,70	2 309,40	2 352,60	2 418,50	2 682,60
Sociální oblast	557,60	603,20	596,70	605,30	616,90	625,80	643,50
Zdravotnictví	298,50	305,00	332,30	347,00	373,00	401,10	420,00
Ostatní (kultura, zemědělství ...)	1 323,00	1 406,90	1 540,30	1 680,30	1 776,80	1 881,10	1 718,00
PŘÍJMY - VÝDAJE	-526,18	175,00	175,00	175,00	175,00	100,00	0,00

[Zdroj: 15]

vcelku zbytečné, neboť většinou vznikají překlopením starších výhledů, aktualizací a přidáním nových výhledových let.

Z tabulky je patrné, že největší předpokládanou část příjmů ve všech letech tvoří dotace a na druhém místě jsou vlastní příjmy, tvořené především příjmy daňovými. U výdajové stránky předpokládá rozpočtový výhled nejvíce výdajů do školství, dopravy a sociální oblasti. Největší část výdajů ve školství je předpokládána jako dotace na

provoz. U dopravy bude také nejvíce finančních prostředků na provoz a na investice do dopravní infrastruktury. Z provozu dopravy nejvíce pak na údržbu dopravní infrastruktury a dopravní obslužnost (finanční prostředky jsou rozděleny „půl na půl“ na železniční a silniční dopravní obslužnost).

U jednotlivých let výhledu je vidět, že se vždy sumy příjmů a výdajů pravidelně navyšují. Dochází jak k navyšování dotací do krajského rozpočtu, tak se počítá s neustálým zvyšováním výdajů v jednotlivých oblastech.

5. 6. Rozpočet Jihočeského kraje

K analýze a hodnocení rozpočtu kraje jsem použila data rozpočtů pro roky 2007, 2008 a 2009.¹⁶

Tyto tabulky uvádí schválené a skutečné příjmy a výdaje rozpočtu Jihočeského kraje v letech 2007, 2008 a 2009. Jak je již na první pohled patrné, v roce 2007 byl rozpočet schválen jako schodkový, tudíž se celý rok *při všech hospodářských operacích muselo postupovat s maximální úsporností s cílem zachovat určité rozpočtové rezervy.* [14]

Tabulka č. 8: Schválené a skutečné rozpočty Jihočeského kraje na roky 2007–2009

	2007	
	Schválený rozpočet (v Kč)	Skutečný rozpočet k 31. 12. 2007 (v Kč)
příjmy	9 107 419 700	9 572 235 631
výdaje	9 620 712 900	9 588 178 198
schodek	- 513 293 200	- 15 942 566

¹⁶ Data týkající se rozpočtu jsou volně přístupná v povinně zveřejňovaných informacích na krajských stránkách v sekci hospodaření kraje.

2008		
	Schválený rozpočet (v Kč)	Skutečný rozpočet k 31. 12. 2008 (v Kč)
příjmy	9 649 996 000	10 098 490 358
výdaje	9 574 996 000	10 168 571 653
schodek	75 000 000	- 70 081 295

2009		
	Schválený rozpočet (v Kč)	Skutečný rozpočet k 31. 12. 2009 (v Kč)
příjmy	10 629 130 563	10 429 580 233
výdaje	11 090 930 563	10 617 371 506
schodek	- 461 800 000	- 187 791 267

[Zdroj: 14]

V roce 2008 byl rozpočet schválen jako přebytkový, ale po rozpočtových opatřeních během roku se stal také rozpočtem schodkovým. *V příjmech bylo důvodem rozpočtových opatření zejména zapojení přebytku hospodaření minulých let do rozpočtu 2008 a současně i vliv přidělení účelových a neúčelových dotací ze státního rozpočtu, státních fondů i dalších rozpočtů. Ve výdajích byla mimo jiné realizována splátka úvěru přijatého krajem od Evropské investiční banky a byly provedeny i další nutné úpravy rozpočtu např. na pokrytí prioritních a v době schvalování rozpočtu neznámých potřeb, týkajících se mimo jiného i financování evropských projektů.* [14]

Na rok 2009 byl schválen rozpočet schodkový, díky čemuž musel být použit na jeho financování úvěr. V průběhu roku se přijala rozpočtová opatření, která měnila příjmy a výdaje. *Důvodem rozpočtových opatření byla nutnost reagovat na snížení odhadu daňových příjmů kraje, díky celkovému negativnímu vývoji ve státě. Důsledkem toho bylo snížení zejména provozních výdajů krajského úřadu i zřizovaných příspěvkových organizací. Dalším důvodem bylo zapojení přebytku hospodaření minulých let do rozpočtu 2009.* [14]

5. 6. 1. Porovnání příjmů a výdajů pro roky 2007, 2008 a 2009

Dalším analyzačním prvkem rozpočtu je porovnání jednotlivých tříd v rozpočtech, jejich podíly, či případné výrazné meziroční odchylky. Opět uvádím tabulky údajů pro všechny 3 roky, ze kterých jsem vycházela.

Tabulka č. 9: Bilance schválených a skutečných příjmů a výdajů pro roky

2007–2009

Třídy/Schválený rozpočet (v Kč)	2007	2008	2009
I. Daňové příjmy	3 992 580 000	4 371 975 000	4 667 764 979
II. Nedaňové příjmy	88 807 500	65 464 346	169 754 359
III. Kapitálové	3 000 000	4 100 000	43 890 000
IV. Přijaté dotace	5 023 032 200	5 208 456 654	5 747 721 224
PŘÍJMY CELKEM	9 107 419 700	9 649 996 000	10 629 130 563
V. Běžné výdaje	8 643 796 300	8 715 106 388	9 185 483 582
VI. Kapitálové výdaje	976 916 600	859 889 612	1 905 446
VÝDAJE CELKEM	9 620 712 900	9 574 996 000	11 090 930 563

Třídy/Skutečný rozpočet (k 31.12., v Kč)	2007	2008	2009
I. Daňové příjmy	4 083 949 194	4 399 746 816	3 885 364 671
II. Nedaňové příjmy	200 858 185	187 450 045	339 356 298
III. Kapitálové	50 465 358	32 470 953	9 566 050
IV. Přijaté dotace	5 236 962 893	5 478 822 544	6 195 293 213
PŘÍJMY CELKEM	9 572 235 631	10 098 490 358	10 429 580 233
V. Běžné výdaje	8 783 983 143	8 847 031 015	9 174 518 858
VI. Kapitálové výdaje	804 195 054	1 321 540 638	1 442 852 647
VÝDAJE CELKEM	9 588 178 198	10 168 571 653	10 617 371 506

[Zdroj: 14]

5. 6. 1. 1. Příjmy

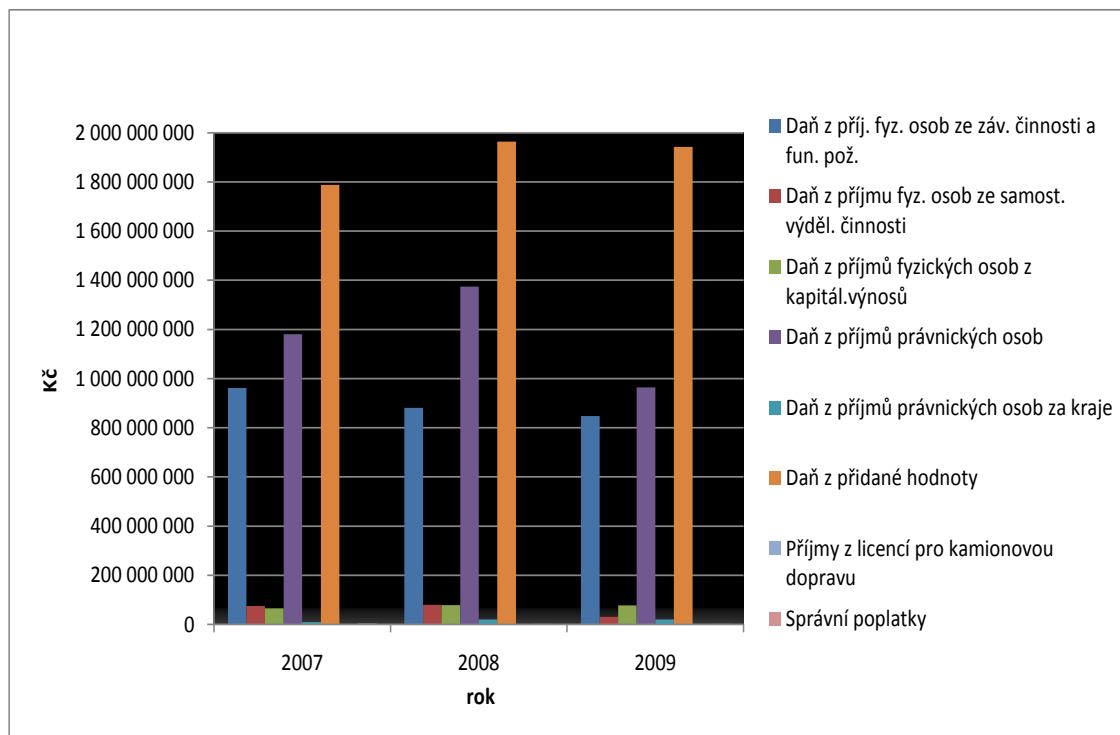
Největší část vlastních příjmů rozpočtu kraje za uvedené roky tvoří daňové příjmy (třída 1). Mezi daňové příjmy řadíme daň:

- z příjmu FO ze závislé činnosti a funkčních požitků
- z příjmu FO ze SVC
- z příjmu FO z kapitálových výnosů
- z příjmů PrO za kraje
- z přidané hodnoty

+ příjmy z licencí pro kamionovou dopravu a správní poplatky.

V daňových příjmech tvořila největší příjmy DPH, daň z příjmů PrO a daň z příjmů FO ze závislé činnosti. Nejmenší podíl na daňových příjmech tvoří správní poplatky a příjmy z licencí pro kamionovou dopravu (např. v roce 2009 tvořily dohromady 0,06 % všech daňových příjmů), jak je patrné na grafu č. 1.

Graf č. 1: Porovnání zastoupení daňových příjmů v letech 2007-2009

[Zdroj: 14]

Nedaňové příjmy (třída 2) jsou tvořeny příjmy z prodeje zboží, poskytování služeb, ze sankčních poplatků, pronájmu majetku, z úroků atd. U těchto příjmů se ve všech 3 letech výrazně lišil schválený rozpočet a rozpočet skutečný. Schválený rozpočet byl většinou o polovinu nižší, než rozpočet skutečný. Co se týče položek nedaňových příjmů s největším obnosem přijatých finančních prostředků, tak se jejich pořadí v daných letech liší. V roce 2007 tvořily největší část nedaňových příjmů příjmy z finančního vypořádání minulých let mezi krajem a obcemi (58 245 739,- Kč), splátky půjčených prostředků od příspěvkových organizací (37 154 967,- Kč) a příjmy z úroků (32 485 140,- Kč). V roce 2008 bylo nejvíce příjmů z úroků (50 617 601,- Kč) a příjmů

z finančního vypořádání minulých let mezi krajem a obcemi (45 866 011,- Kč). V posledním zkoumaném roce 2009 tvořily největší příjmy splátky půjčených prostředků od podnikatelských nefinančních subjektů (117 608 985,- Kč), od příspěvkových organizací (68 654 799,- Kč) a příjmy z finančního vypořádání minulých let mezi krajem a obcemi (38 923 574,- Kč).

Třídou 3 tvoří kapitálové příjmy, tedy poslední třída vlastních příjmů kraje. Pro rok 2007 a 2008 byl schválený rozpočet na kapitálové příjmy o hodně nižší, než jaká byla skutečnost. Podobně jak tomu bylo u nedaňových příjmů. V praxi to znamená, že se uskutečnilo více prodejů pozemků, nemovitostí a dlouhodobého hmotného majetku, než jaký byl předpoklad na začátku roku. V roce 2009 tomu bylo naopak, než ve 2 předchozích letech - byl předpokládán větší výnos z prodeje pozemků, nemovitostí a dlouhodobého hmotného majetku, než jak tomu bylo ve skutečnosti.

Tabulka č. 10: Přehled přijatých investičních a neinvestičních dotací pro roky 2007–2009

Přijaté transfery (v Kč)/rok	2007	2008	2009
CELKEM	5 236 962 893,13	5 478 822 544,23	6 195 293 213,20
z toho neinvestiční transfery	5 081 478 077,13	5 224 962 103,06	5 713 544 984,75
investiční transfery	155 484 816,00	253 860 441,17	481 748 228,45
Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR	4 974 254 927,64	5 110 580 120,18	5 560 389 250,54
Ostatní investiční transfery ze SR a NF	133 866 884,00	69 552 275,00	200 115 293,97
Neinvestiční přijaté transfery v rámci souhrnného dotačního vztahu	82 883 000,00	84 031 000,00	88 482 000,00
Neinvestiční přijaté transfery ze všeobecné pokladní správy SR	16 576 372,52	24 061 327,64	30 488 161,44
Investiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR	13 617 932,00	8 707 742,00	727 111,00
Investiční přijaté transfery od regionálních rad	-	53 049 969,71	214 805 815,87
Neinvestiční přijaté transfery ze SF	2 406 584,00	2 736 000,00	13 456 993,67
Neinvestiční převody z NF	17 199,04	188 469,96	15 497 673,31
Ostatní	13 339 993,93	125 915 639,74	71 330 913,40

[Zdroj: 14]

Poslední významnou složkou příjmů jsou přijaté dotace (třída 4). Rozpočty pro dotace jsou stabilnější. Skutečný rozpočet se od schváleného výrazněji neliší v žádném roce. Z tabulky č. 10 je patrné, že největší část transferů směřujících do rozpočtu kraje má neinvestiční charakter. Ve sledovaných letech tyto transfery zaujímaly mezi 92–97 % všech přijatých dotací. Neinvestiční přijaté dotace nejsou určeny (a ani u nich nepřevažuje použití) k pořízení dlouhodobého majetku. Investiční přijaté dotace jsou jejich opakem a tvoří jen malé procento všech dotačních příjmů. Největší objem dotací ve sledovaných letech pocházel od SR, Národního fondu a v roce 2008 a 2009, také od Státních fondů a regionálních rad.¹⁷

5. 6. 1. 2. Výdaje

Výdaje rozpočtu jsou tvořeny běžnými a kapitálovými výdaji. Do kapitálových výdajů řadíme finanční investice do budov, výpočetní techniky, na investiční transfery obcím, vysokým školám apod. Běžné výdaje jsou tvořeny výdaji na provoz, nákup materiálu, platy zaměstnanců, na sankce, na neinvestiční transfery obcím, vysokým školám, zřízeným příspěvkovým organizacím apod.

Z běžných výdajů největší procento zaujímají:

1. neinvestiční příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím
2. neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím
3. výdaje na dopravní územní obslužnost
4. opravy a udržování
5. neinvestiční transfery obcím
6. platy zaměstnanců v pracovním poměru.

Kapitálové výdaje byly v letech 2007–2009 tvořeny především výdaji na budovy, haly a stavby. Dále investičními transfery pro obce a výdaji pro zřízené příspěvkové organizace. V roce 2008 významnou část výdajů tvořil i nákup akcií.

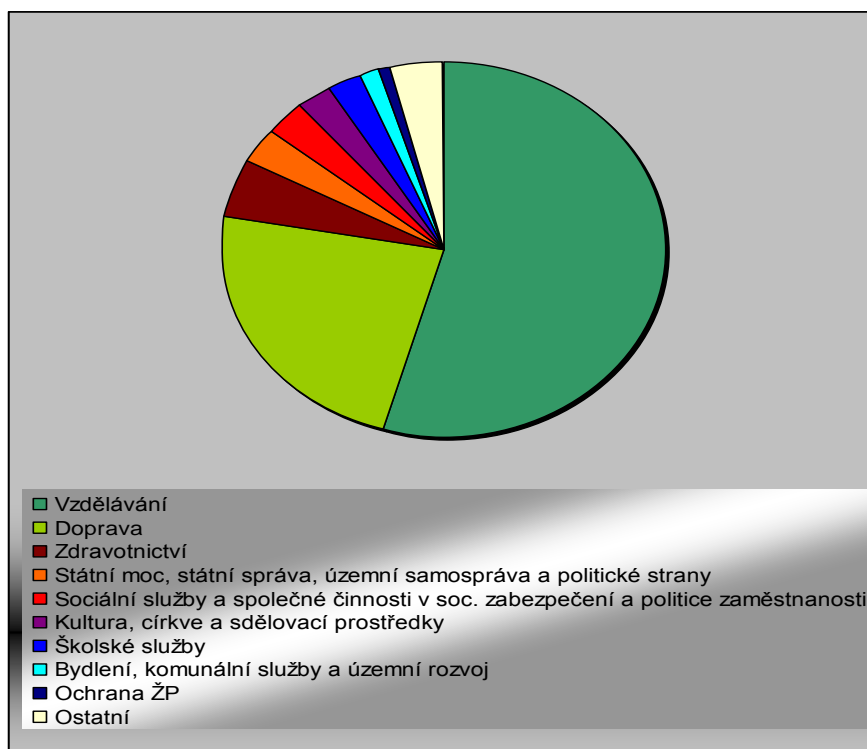
¹⁷ Regionální rady regionů soudržnosti se řadí do rozpočtové soustavy až od 1. 7. 2006.

5. 6. 1. 2. 1. Účel použití finančních prostředků

Původním analyzačním záměrem mělo být srovnání účelu použití výdajů v letech 2007–2009, ale jelikož podrobný přehled o plnění a čerpání rozpočtu (dle jednotlivých paragrafů) je na krajských internetových stránkách pouze pro rok 2009, omezila jsem analýzu pouze na tento rok. Pro představu, kam nejvíce plynou prostředky kraje, si myslím, že je i tento rozbor postačující.

Nejvýznamnější procento celkových výdajů plynulo z rozpočtu Jihočeského kraje v roce 2009 do vzdělávání (55 % všech kapitálových a běžných výdajů), a to především formou neinvestičních transferů neziskovým organizacím, zřízeným příspěvkovým organizacím a podnikatelským organizacím. Další největší objemy finančních prostředků kraje „putovaly“ do dopravy (23 %) a zdravotnictví (5 %). V dopravě především jako příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím, výdaje na dopravní územní obslužnost a na opravy a udržování. Ve zdravotnictví směřoval významný objem finančních prostředků opět zřízeným příspěvkovým organizacím a u kapitálových výdajů na nákup akcií.

Graf č. 2: Poměry zastoupení výdajů krajů za rok 2009 v jednotlivých oblastech

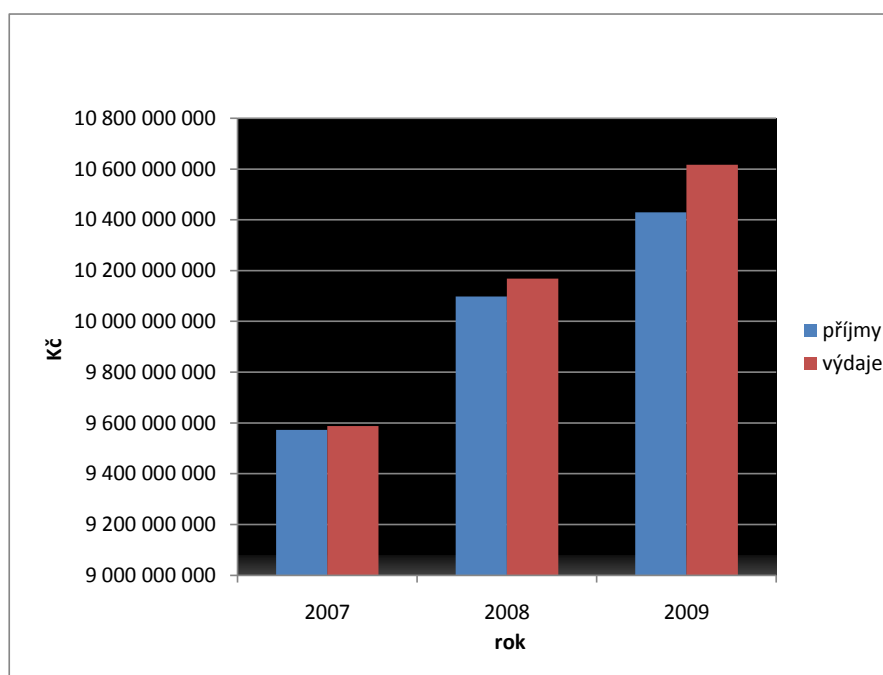
[Zdroj. 14]

5. 6. 2. Zhodnocení celkových výdajů a příjmů Jihočeského kraje

v letech 2007–2009

V předchozích kapitolách jsem analyzovala zastoupení jednotlivých tříd příjmů, výdajů a účel použití finančních prostředků. Následující graf č. 3 porovnává celkové

Graf č. 3: Celkové příjmy a výdaje rozpočtu Jihočeského kraje v letech 2007–2009

[Zdroj: 14]

příjmy a výdaje za srovnávané roky. Již na první pohled je patrné, že výdaje převyšují příjmy ve všech 3 letech. V roce 2007 nebyl rozdíl „nijak objemný“ (-15 942 566,-) oproti následujícím rokům. V roce 2008 tvořil schodek rozpočtu - 70 081 295,- a v následujícím roce dokonce -187 791 267,-. Může se na první pohled zdát, že dochází k postupnému prohlubování rozdílu mezi příjmy a výdaji kraje. Tento stav by za normálních okolností vedl k zadlužení a nutnosti využít financování krátkodobým úvěrem. Zastupitelé Jihočeského kraje si mohli dovolit schválit schodkové rozpočty¹⁸,

¹⁸ Jen rozpočet 2008 byl zpočátku schválen jako přebytkový, ale po rozpočtových úpravách během roku se „stal“ také schodkovým.

neboť schodky byly kryty přebytkem hospodaření z let minulých. Jen v roce 2009 byl k přebytku hospodaření na krytí schodku sjednán úvěr.

Výsledkem hospodaření obce/kraje by měl být dle teorie vyrovnaný, či přebytkový rozpočet. V rámci rozpočtu Jihočeského kraje se dá říci, že díky financím ušetřeným v předchozích letech, je prozatím rozpočet vyrovnaný.

6. ZÁVĚR

Slovo rozpočet pochází z francouzského výrazu budget, což v doslovném překladu znamená kožený vak. Spojitost mezi koženým vakem - jako shromaždištěm mincí, a rozpočtem je zřejmá. V dnešním podání zasazujeme rozpočet do prostoru veřejných financí, který ač se to na první pohled nezdá, obklopuje všechny z nás. Jedním z úkolů veřejných financí ve veřejných rozpočtech je zabezpečení veřejných statků, které spotřebovávají všichni občané. Každý občan svým způsobem přispívá do nějakého veřejného rozpočtu - platí daně, místní poplatky apod.

Rozpočty dělíme na rozpočty centralizované a decentralizované úrovně. Ať již se jedná o jakýkoliv rozpočet, je důležité, aby hospodaření bylo vyrovnané. Každý rozpočet by měl mít dopředu dobře naplánované výdaje a příjmy a snažit se hospodařit efektivně a beze schodku. Každý z nás se může zajímat o rozpočty územní samosprávy a „de facto“ je i „laicky“ kontrolovat. Jednodušší je tento proces na obecní úrovni, kde se většina obyvatel z obce osobně zná a jako svého zástupce pro rozhodování ve věcech veřejných si zvolí člověka, o kterém si myslí, že by mohl obec reprezentovat nejefektivněji a tedy i efektivně zacházet s finančními prostředky obce. Na úrovni kraje jsou volby do zastupitelských sborů více anonymní a jsou ovlivněny tím, do jaké míry jsou kandidáti mediálně známí. Větší města a kraje již mají městský/krajský úřad tvořen z několika odborů a jedním z nich je i odbor ekonomický a jeho oddělení rozpočtu a financování. Na rozdíl od menších obcí a měst musejí krajské úřady disponovat větší skupinou odborníků na rozpočet, neboť na této úrovni je problematika rozpočtu složitější a obsáhlejší.

V bakalářské práci byla podrobně rozebrána problematika rozpočtové soustavy a rozpočtového procesu. Mou snahou bylo podat celé téma tak, aby po prvním přečtení byl jasný systém rozdělení rozpočtové soustavy, vazby mezi jednotlivými veřejnými rozpočty apod., neboť ve skutečnosti je toto téma poměrně obsáhlé a složité na porozumění. Rozebrán byl i rozpočtový proces – tedy postup jakým rozpočet vzniká. V kapitole o rozpočtech územních samosprávných celků jsem obecně definovala historický vývoj územní samosprávy v České republice. Popsala jsem základní články územní samosprávy, jejich orgány a rozpočty.

Praktickou část jsem pojala v širším slova smyslu, neboť jsem do ní zařadila aktuální informace o orgánech Jihočeského kraje, rozpočty regionální rady regionu

soudržnosti Jihozápad, mimorozpočtové fondy Jihočeského kraje, střednědobý výhled Jihočeského kraje a rozpočet Jihočeského kraje.

Rozpočet regionální rady regionu soudržnosti je významným nástrojem v procesu získávání finančních prostředků z fondů EU, které jsou přerozděleny ze státního rozpočtu mezi kraje soudržnosti a využity na financování různých projektů. Po zanalyzování rozpočtu rady regionu soudržnosti Jihozápad za rok 2009 jsem zjistila, že největší část příjmů (99,7 %) tvořily přijaté dotace. Většina dotací pocházela ze státního rozpočtu a menším dílem se podílely „členské“ kraje. Dalo by se předpokládat, že velikost dotace od krajů bude srovnatelná, ale výsledkem je, že částka poskytnutá Plzeňským krajem tvořila 65 % z celkové částky dotací od obou krajů. Zbytek příjmů (0,3 %) rozpočtu regionální rady tvořily nedaňové příjmy.

Co se týče mimorozpočtových účelových fondů Jihočeského kraje, tak má kraj zřízeny 4 fondy: Fond vodního hospodářství, Fond sociálních potřeb, Fond rozvoje škol a Fond zastupitelů. Po analýze rozpočtů všech fondů v letech 2007–2009 jsem zjistila, že největšími příjmy disponuje Fond rozvoje škol (50–70 % všech příjmů) a zároveň, jsou z tohoto fondu nejvíce finanční prostředky vydávány.

Důležitým nástrojem finančního plánování a hospodaření Jihočeského kraje je střednědobý rozpočtový výhled. Rozpočtový výhled na roky 2007–2013 předpokládal největší příjmy rozpočtu kraje v podobě dotací a daňových příjmů. V porovnání se skutečnými příjmy rozpočtů analyzovaných roků 2007–2009 se předpoklad shodoval. V oblasti výdajů bylo předpokládáno nejvíce finančních prostředků do školství, dopravy, sociální oblasti a posléze zdravotnictví. Po zanalyzování skutečného účelu použití finančních prostředků jsem zjistila, že nejvíce financí bylo vynakládáno do oblasti vzdělání, dopravy a zdravotnictví. Sociální oblast v tomto porovnání figurovala až na 5. místě.

Rozpočet Jihočeského kraje byl zanalyzován za roky 2007–2009, a to jak z pohledu příjmů, tak výdajů a jejich účelového použití. Největší část celkových příjmů, jak bylo předpokládáno v teoretické části, tvořily přijaté dotace a daňové příjmy. Nejobjemnější část přijatých dotací (92–97 %) tvořily neinvestiční dotace pocházející především ze státního rozpočtu. Z daňových příjmů zaujímala největší procento DPH. Co se týče výdajů rozpočtu Jihočeského kraje, tak se opět potvrdilo, co je napsáno v teoretické části, že největší část zaujímají tzv. běžné výdaje (86–92 %). Tyto výdaje byly tvořeny především transfery zřízeným příspěvkovým organizacím, neziskovým organizacím a na dopravní obslužnost kraje. Kapitálové výdaje tvoří 8–13 % všech

příjmů v rámci sledovaných let a dá se říci, že od roku 2007 do roku 2009 lehce narůstaly na úkor běžných výdajů. Jak již, bylo řečeno, finanční prostředky byly ve sledovaných letech nejvíce použity do oblasti vzdělávání, dopravy a zdravotnictví.

Myslím si, že se mi podařilo sestavit odborný, přehledný a smysluplný text na téma: Rozpočtová soustava a rozpočtový proces, který je v praktické části demonstrován na konkrétních údajích. Tyto údaje by měly posloužit ke komplexnímu pochopení celé problematiky a zároveň doplnit získané teoretické poznatky o informace, jak vypadají konkrétní rozpočty, fondy, či výhledy v praxi. Tedy tak, jak se s nimi může „setkat“ každý z nás.

Summary

The word budget originally comes from French term that can be translated as leather bag. A connection between leather bag as gatherer of coins and budget is obvious. In contemporary circumstances the budget is part of public finance which surrounds all of us even though it is not evident at the first glance. One of the tasks of public finances in public budgets is securing the public goods, which are being consumed by all citizens. Every citizen has to in some way contribute into some public budget – he pays taxes, local taxes, etc.

The budgets are being divided into centralized and decentralized level. Regardless of the kind of budget it is important that the management is balanced. Every budget should have in advance well planned receipts and expenditures and manage its resources effectively without deficits. Each of us can be interested in budgets of territorial self-government and de facto in a laic way inspect them. This process is simpler on the local level where majority of citizens from the municipality personally know each other and they vote for a person who they believe is the best for the most effective representation and who would therefore use the financial resources of the municipality effectively. At the level of region are the elections to the representative body more anonymous and they are influenced by the medial recognition of the candidates. Cities and regions have municipality/regional office which consists of several departments, one of which is economic department with two sections: budget and finances. In contrast to smaller municipalities and towns the region offices must employ more budget experts because at this level the issue of budget is much more complicated and far-reaching.

In this bachelor thesis has been in detail analyzed budget system and budget process. My aim was to present the whole topic in such a way, so that after the first reading the system of budgeting, its divisions and connections to public finances were comprehensive and clear because the topic is quite large and difficult for understanding. The budget process was analyzed as well – the procedure in which is a new budget negotiated. In the chapter about budgets of territorial self-government units I generally defined the historical development of territorial self-government in Czech Republic. I described the basic parts of territorial self-government, its agency and budgets.

Practical part of this thesis I conceptualized in wider sense because I included also current information about institutions of South Bohemian region, budgets of Regional Council of the South-West Cohesion Region, un-budget funds of South Bohemian region, medium-term perspective of South Bohemia region and the budget of the South Bohemia region.

The budget of Regional Council of the cohesion region is an important tool in process of obtaining financial resources from EU funds, which are reallocated from the State budget between cohesion regions and are used to finance various projects. After analyzing the budget of Council of South-West Cohesion Region for year 2009, I found out that the largest part of revenue (99,7 %) were received subsidies. The largest part of the subsidies came from the State budget and a smaller part of "Member" regions. One would assume that the size of the subsidy from the counties will be comparable, but the result is that the amount granted by Pilsener region accounted for almost 65 % of the total amount of subsidies from the two counties. The rest of revenue (0,3 %) of budget of Regional Council constituted the untaxed income.

As regards un-budget funds of South Bohemian region, the region has set up four funds: Fund of water management, Fund for social needs, Fund for development of schools and Fund of representatives. After analyzing budgets of all the funds in the years 2007-2009 I found out that the biggest revenue available is disposed to Fund for the development of schools (50-70 % of all revenue) and at the same time most of the financial resources are being released from this Fund.

An important tool for financial planning and management of the South Bohemian region is a medium-term financial perspective. The financial perspective for 2007-2013 assumed the largest revenue budget of region in the form of subsidies and tax revenue. In comparison with actual revenue budgets within years 2007-2009 the made assumption was consistent with it. In the area of expenditure, it was assumed that the most financial resources are allocated into education, transport, social, and health care. After analyzing of the actual purpose of the use of financial resources, I found out that most of the finances were carried out in the field of education, transport and health care. Social area in this comparison plays up to the 5. rank.

The budget of the South Bohemia region was analyzed for the years 2007-2009, both from the perspective of the revenue and expenditure and their special-purpose usage. The largest part of total income, as was foreseen in the theoretical part, was received subsidies and tax revenues. The largest part of the subsidies received (92-97%)

were the non-investment subsidies originating in particular from the State budget. From tax revenue had the largest percentage the VAT. As regards the expenditure budget of the South Bohemian region, so once again confirmed what is written in the theoretical part, that the largest part covered common expenditures (86-92 %). These expenses were primarily consisted of transfers to established contribution organizations, nonprofit organizations and to the transport facilities of the region. Capital expenditure is 8-13 % of all revenue in the context of the years and we can tell that from 2007 to 2009 grew slightly at the expense of current expenditure. As already mentioned in this years were the financial means most used in the field of education, transport and health care.

I think I managed to build a professional, well-organized and meaningful text on the topic: the budget system and budget process, which is in the practical part demonstrated on specific data. These data should serve to a comprehensive understanding of the whole issue and at the same time should complement the theoretical knowledge about how look specific budgets, funds, or perspectives in practice. Show it so, how can "meet" them each of us.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Seznam knižní literatury

- [1] HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. et al. *Veřejné finance*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 108–182 s.
- [2] PEKOVÁ, J. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 4. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2008. 136–305 s.
- [3] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 108–300 s.
- [4] PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1.vyd. Praha: Management Press, 2004, 375 s.
- [5] ŠELEŠOVSKÝ, J., JURAJDOVÁ, H. a kol. *Účetnictví, daně a financování územních samosprávných celků a organizací neziskového sektoru*. 2. přepracované vydání. Brno: Ekonomicko-správní fakulta Masarykovi univerzity v Brně, 2002. 141 s.

Seznam použitých právních předpisů

- [6] Zákon č.178/2005 Sb. o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí
- dostupný z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fnm_sprava_majetku_22069.html
(28.2.2011 20.00)
- [7] Zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech
- dostupný z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakony_1155.html
(3.3.2011 17.00)
- [8] Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosu některých daní ÚSC a některým státním fondům

- dostupný z http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/cds/Zakon243_2000Sb08.pdf
(8.3.2011 16.00)

Internetové zdroje

- [9] ČESKÁ DAŇOVÁ SPRÁVA [online]. Schéma rozpočtového určení daní. c2011
- dostupný z http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/cds/schema_obce_rud08.doc
(14. 3. 2011, 16.00)

- [10] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD JIHOČESKÉHO KRAJE [online]. Statistická ročenka Jihočeského kraje 2010. Charakteristika kraje. 2007. c2011
- dostupný z
[http://www2.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/F50030D663/\\$File/31101110j1cz.pdf](http://www2.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/F50030D663/$File/31101110j1cz.pdf)
(16. 3. 2011, 17.00)

- [11] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD JIHOČESKÉHO KRAJE. Statistická ročenka Jihočeského kraje 2010 [online]. Cestovní ruch. 2010. c 2011
- dostupný z
[http://www2.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/F50030D5FE/\\$File/311011101603.xls](http://www2.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/F50030D5FE/$File/311011101603.xls)
(16. 3. 2011, 20.00)

- [12] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD JIHOČESKÉHO KRAJE. Statistická ročenka Jihočeského kraje 2010 [online]. Základní charakteristika kraje. 2010. c 2011
- dostupný z
<http://www.cbudejovice.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajkapitola/311011-10-2010-01> (16. 3. 2011, 20.00)

- [13] OFICIÁLNÍ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE [online]. Samostatná a přenesená působnost kraje. c2010
- dostupný z
http://www.krajjihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=1082&par%5Blang%5D=C (13. 2. 2010, 13.00)

- [14] OFICIÁLNÍ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE [online]. Rozpočet a závěrečný účet za rok 2007, 2008 a 2009. c2011

- dostupný z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=12&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=12&par[lang]=CS)
(22. 3. 2011, 11.00)

- [15] OFICIÁLNÍ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE [online]. Střednědobý rozpočtový výhled Jihočeského kraje na roky 2007 - 2013. c2011
- dostupný z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=12&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=12&par[lang]=CS)
(17. 3. 2011, 18.00)

- [16] PEKOVÁ, I., Klasifikace NUTS [online].
- dostupný z <http://www.crr.cz/cs/regiony/regionalni-cleneni/nuts-a-kraje-cr/>
(3. 1. 2011, 15.00)

- [17] REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI [online]. Základní informace o ROP Jihozápad.
- dostupný z http://www.rr-jihozapad.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200047&id_ktg=1099&p1=1799
(20. 3. 2011, 13.30)

- [18] REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI [online]. Závěrečný účet RRRSJ za rok 2009. c2011
- dostupný z http://www.rr-jihozapad.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200047&id_ktg=1013&p1=1129
(20. 3. 2011, 14.00)

8. SEZNAM SCHÉMAT, TABULEK A GRAFŮ

Seznam schémat

Schéma č. 1: Daňový systém ČR 19

(Zdroj: HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. et al. *Veřejné finance*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 112, 114, 118 s.)

Schéma č. 2: Rozpočtové určení daní v ČR 20

(Zdroj: Česká daňová správa, dokument Schéma rozpočtového určení daní, dostupný on-line z http://cfs.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/cfs/schema_obce_rud08.doc, (14.3.2011 16.00)

Schéma č. 3: Rozpočtové určení daní v ČR - druhá část 21

(Zdroj: HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. et al. *Veřejné finance*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 121 s.)

Schéma č. 4: Příjmy veřejného rozpočtu 25

(Zdroj: PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. PRAHA: ASPI, 2008. 224 s.)

Schéma č. 5: Výdaje veřejného rozpočtu 27

(Zdroj: PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. PRAHA: ASPI, 2008. 239 s.)

Schéma č. 6: Podrobné rozdělení mimorozpočtových fondů ČR 34

(Zdroj: HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. et al. *Veřejné finance*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 167 s.)

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přehled příjmů a výdajů SR 28–29

(Zdroj: PEKOVÁ, J. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 4. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2008, 153 s.)

Tabulka č. 2: Obecný přehled příjmů rozpočtu obce/kraje 42–43

(Zdroj: PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. PRAHA: ASPI, 2008. 263 s.)

Tabulka č. 3: Obecný přehled výdajů rozpočtu obce/kraje 46–47

(Zdroj: PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. PRAHA: ASPI, 2008. 263 s.)

Tabulka č. 4: Rozpočet RRRSJ za rok 2009 52

(Zdroj: REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI JIHOZÁPAD, *Závěrečný účet RRRSJ za rok 2009* [online].)

- dostupný z <http://www.rr->

[jihozapad.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200047&id_ktg=1013&p1=1129](http://www.jihozapad.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200047&id_ktg=1013&p1=1129)

(20. 3. 2011, 14.00)

Tabulka č. 5: Podíl dotací z jednotlivých krajů a jejich skutečné využití

v roce 2009 53

(Zdroj: REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI JIHOZÁPAD. *Závěrečný účet RRRSJ za rok 2009* [online].)

- dostupný z

<http://www.rr->

[jihozapad.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200047&id_ktg=1013&p1=1129](http://www.jihozapad.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200047&id_ktg=1013&p1=1129)

(20. 3. 2011, 14.00)

Tabulka č. 6: Příjmy a výdaje mimorozpočtových fondů Jihočeského kraje 54

(Zdroj: OFICIÁLNÍ INTERNETOVÉ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE. *Rozpočet a závěrečný účet za rok 2007, 2008 a 2009* [online].)

- dostupný z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1112&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1112&par[lang]=CS)

(22. 3. 2011, 20.00)

Tabulka č. 7: Rozpočtový výhled Jihočeského kraje 2007-2013 55

(Zdroj: OFICIÁLNÍ INTERNETOVÉ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE.,

Střednědobý rozpočtový výhled Jihočeského kraje 2007-2013 [online].)

- dostupný z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1404&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1404&par[lang]=CS)

(17. 3. 2011, 18.00)

Tabulka č. 8: Schválené a skutečné rozpočty Jihočeského kraje

na roky 2007-2009 56–57

(Zdroj: OFICIÁLNÍ INTERNETOVÉ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE. Rozpočet a závěrečný účet za rok 2007, 2008 a 2009 [online].)

- dostupný z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1112&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1112&par[lang]=CS)

(22. 3. 2011, 11.00)

**Tabulka č. 9: Bilance schválených a skutečných příjmů a výdajů pro roky 2007–
2009 ..... 58**

(Zdroj: OFICIÁLNÍ INTERNETOVÉ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE. Rozpočet a závěrečný účet za rok 2007, 2008 a 2009 [online].)

- dostupný z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1112&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1112&par[lang]=CS)

(22. 3. 2011, 11.00)

**Tabulka č. 10: Přehled přijatých investičních a neinvestičních dotací pro roky
2007–2009 ..... 60**

Zdroj: OFICIÁLNÍ INTERNETOVÉ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE. Rozpočet a závěrečný účet za rok 2007, 2008 a 2009 [online].)

- dostupný z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1112&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1112&par[lang]=CS)

(22. 3. 2011, 11.00)

Seznam grafů

Graf č. 1: Porovnání zastoupení daňových příjmů v letech 2007-2009 59

Zdroj: OFICIÁLNÍ INTERNETOVÉ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE. Rozpočet a závěrečný účet za rok 2007, 2008 a 2009 [online.]

- dostupný z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1112&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1112&par[lang]=CS)

(22. 3. 2011, 11.00)

Graf č. 2: Poměry zastoupení výdajů krajů za rok 2009 v jednotlivých oblastech 62

Zdroj: OFICIÁLNÍ INTERNETOVÉ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE. Rozpočet a závěrečný účet za rok 2009 [online.]

- dostupný z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1435&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1435&par[lang]=CS)

(22. 3. 2011, 11.00)

Graf č. 3: Celkové příjmy a výdaje rozpočtu Jihočeského kraje v letech 2007–2009 63

Zdroj: OFICIÁLNÍ INTERNETOVÉ STRÁNKY JIHOČESKÉHO KRAJE. Rozpočet a závěrečný účet za rok 2009 [online.]

- dostupný z [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1435&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1435&par[lang]=CS)

(22. 3. 2011, 11.00)

9. PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Samostatná působnost

Samostatná působnost kraje je rozhodující. Do samostatné působnosti patří zejména:

- *zpracování programu komplexního sociálně – ekonomického rozvoje kraje*
- *územně plánovací dokumentace kraje*
- *vytváření podmínek pro:*
  - *dopravní obslužnost kraje*
  - *rozvoj sociální péče*
    - *např. zřizuje a spravuje zařízení sociální péče*
  - *ochranu a rozvoj zdravých životních podmínek*
    - *např. koncepce odpadové hospodářství*
- *spolupráce a zajišťování ekologické výchovy a vzdělání, aktivní formy výchovy, a to prostřednictvím státních i nestátních organizací*
- *zajištění informovanosti o stavu ŽP*
- *výchova a vzdělání*
  - *kraj v samostatné působnosti zřizuje a ruší různá školní zařízení (pro ilustraci uvádím např. tyto: střední školy, vyšší odborné školy, odborná učiliště, konzervatoře, speciální a základní školy, základní umělecké školy, dětské domovy, internáty atd.)*
- *přispívá finančními prostředky školám a školským zařízením na krytí neinvestičních nákladů (mzdy zaměstnanců, školní pomůcky apod.)*
- *zdravotnictví*
- *zařizuje a spravuje protialkoholní záchytné stanice*
- *kulturní rozvoj*
- *koncepce rozvoje státní památkové péče v kraji*
- *ochrana veřejného pořádku*

[3, s. 136–137]

Přenesená působnost

Rozsah přenesené působnosti je poměrně rozsáhlý a vyplývá ze zákona o krajích a dalších zákonů. Jde například o:

Školství

- *zajišťuje dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy na území kraje*
- *zajišťuje každoroční výroční zprávu o vzdělávání a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy na území kraje včetně zprávy o hospodaření škol a školských zařízeních*
- *zajišťuje školní inspekci v předškolních zařízeních, školách a školských zařízeních*
- *zajišťuje nostrifikaci zahraničních vysvědčení*
- *rozhoduje o osvobození žáků chodit do školy*
- *uděluje výjimky při přijímání studentů na střední školy*
- *uděluje výjimky při zřizování základních škol*
- *uděluje výjimky o počtu žáků ve třídě v mateřských školách*
- *uděluje souhlas ke slučování škol*
- *jmenuje a odvolává zkušební komise pro vykonání absolutoria a maturitní zkoušky*
- *jmenuje a odvolává ředitele*
- *přiděluje předškolním zařízením, školám a školským zařízením zřizovaným a spravovaným obcemi v kraji a krajem v samostatné působnosti finanční prostředky - např. finanční prostředky na mzdy, na učební pomůcky, na další vzdělávání pedagogických pracovníků*
- *kontroluje využití přidělených finančních prostředků*

Památková péče

- *zajišťuje péči o některé národní kulturní památky*
- *zajišťuje vedení seznamů kulturních památek za svůj územní obvod*
- *zajišťuje plnění úkolů na úseku státní památkové péče podle pověření ministerstvem kultury*

Sociální péče

- *řídí a kontroluje výkon státní správy v sociálním zabezpečení*
- *vykonává dozor nad poskytováním sociálních služeb organizacemi občany*
- *povoluje výjimky v sociálním zabezpečení a sociální péče*
- *rozhoduje o odvolání*

Zdravotnictví

- *zřizuje a spravuje zdravotnickou záchrannou službu*
- *řídí krajskou hygienickou službu*
- *řídí vybrané nemocnice*
- *řídí a koordinuje ochranu před alkoholismem a jinými toxikomaniemi*
- *zajišťuje protidrogovou politiku na svém území*

Územní plánování a stavební úřad

- je nadřízeným orgánem pro obce
- pořizuje plány velkých územních celků
- pořizuje územně plánovací podklady
- provádí řízení a vydává rozhodnutí u staveb, které jsou v územním obvodu dvou nebo více okresů

Péče o lesy

- rozhoduje o zařazení lesů do kategorií lesů ochranných a lesů zvláštního určení
- vyjadřuje se k návrhům vedení tras celostátních a tranzitních liniových staveb
- schvaluje a povoluje změny zpracovaných plánů pro lesy
- ustanovuje lesní stráž ve svém kraji
- zajišťuje dozor na dodržování předpisů
- rozhoduje o poskytnutí služeb nebo finančních příspěvků
- zohledňuje funkce lesa při posuzování územně plánovací dokumentace
- řídí myslivost

Péče o vody

- vyjadřuje se ke stavbám, pokud ovlivňují nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami a ochranu vod proti povodním
- rozhoduje o vodohospodářských věcech hraničních toků
- schvaluje komplexní manipulační řády soustav vodohospodářských děl pro území několika okresů
- rozhoduje v případě nedostatku vody či při havarijním zhoršení kvality vody pro území několika okresů

Pozemní komunikace

- povoluje zvláštní užívání silnic
- rozhoduje o změnách v zařazení do kategorie silnic
- rozhoduje o zrušení silnic II. a III. kategorie po udělení souhlasu příslušných ministerstev
- vykonává působnost silničního správního úřadu a speciálního stavebního úřadu
- projednává správní delikty

Silniční doprava

- vykonává státní odborný dozor nad prací osádek vozidel v mezinárodní silniční dopravě, nad silniční nákladní dopravou provozovanou zahraničními dopravci, u

mezinárodní dopravy osob s výjimkou autobusové linkové dopravy, tzn. zda jsou dodržovány zákonné povinnosti

Odpady

- *zajišťuje evidenci a nakládání s odpady, zejména s nebezpečnými a dohlíží nad evidencí v obcích*
- *uděluje oprávnění pro nakládání s nebezpečnými odpady*

Životní prostředí

- *dbá o ochranu přírody a krajiny*
- *dbá o ochranu ovzduší*
- *kontroluje dodržování imisních a depozičních limitů*
- *zajišťuje dozor na úseku ochrany ovzduší*
- *navrhuje varovný a smogový regulační systém*

Rybářství

- *zajišťuje dozor nad plněním právních předpisů*

Ostatní

- *vydává a pozastavuje platnost a odnímá osvědčení pro příslušníky obecní/městské policie*

[3, s. 138–141]

10. ZKRATKY

ČNB	Česká národní banka
ČOV	Čistička odpadních vod
ČR	Česká republika
DPFO	Daň z příjmu fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmu právnických osob
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
KÚ	Krajský úřad
MF	Mimorozpočtový fond
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
NF	Národní fond
ORP	Obec s rozšířenou působností
OS	Organizační složka
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PO	Příspěvková organizace
PrO	Právnická osoba
RRRSJ	Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad
SF	Státní fond
SPZ	Státní politika zaměstnanosti
SR	Státní rozpočet
SVČ	Samostatná výdělečná činnost
SZ	Sociální zabezpečení
ÚS	Územní samospráva
ÚSC	Územní samosprávný celek
VZP	Veřejné zdravotní pojištění
ŽP	Životní prostředí